

LETNIK XXXV, ŠTEVILKA 4/2019

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

ISSN 1408-0303

70 let FZS

V tej številki si lahko preberete:

Peter Suhadolc Beseda predsednika	3
Peter Suhadolc Italijanska zasedba SZ dela Države/Kraljestva SHS (1918-1920) - 1. del	4
Zadnja novica: Slovenija ostaja v upravi FEPA	11
Veselko Guštin Inflacija v Jugoslaviji 1989-90	12
Veselko Guštin Zgodba o pismu - 10 ali poštino plača naslovník	15
Boštjan Petauer Die gelbe tre skilling	16
Alojz Tomc Pošta na Bučki skozi čas - 3.	18
Bojan Bračič Volilno leto 2020 v FZS	24
Matjaž Metaj Razstava EUROFILEA v Škofji Loki	26
Veni Ferant Razstava FIMERA 2019 v Trbovljah	28
Peter Suhadolc Razstava ATLANTIC ALPE ADRIA v Viana do Castelo (Portugalska)	30
Veni Ferant Razstava HUNFILEA v Budimpešti	32
Bojan Bračič Ocenjevanje „po madžarsko“	33
Bojan Bračič Plovdiv Phila 2019	35
Igor Pirc Razstava MULTILATERALE v Luksemburgu, srečanje poštne uprav in filatelističnih zvez sedmih držav	38
Ines Ropoša 25-letnica delovanja Društva zbiralcev Ajdovščina - Nova Gorica	40
Bojan Bračič Razstava v Rogaški Slatini	44
Primož Čebulj Matematika II.	45

Igor Pirc

In memoriam - Johann Brunner 46

Iz zgodovine

Članek iz revije „KOLEKTOR“ 1931 47

NOVA GLASILLO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

NOVA FILATELIJA
Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

Filatelistična zveza Slovenije (FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji.

FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie - FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations - FEPA).

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:
Bojan Bračič, Veselko Guštin, Igor Pirc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Naslovnica revije Filatelistične zveze LR Slovenije iz leta 1949, ko je bila pred 70 leti ustanovljena Zveza.

Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.

Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. December 2019.

Naklada: 850 izvodov.

Naslov uredništva: Filatelistična zveza Slovenije,
p.p. 1584, 1001 Ljubljana.
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303

Cena: 2 €, za tujino 3 €.

Člani FZS prejemajo glasilo brezplačno.

Beseda predsednika FZS

Dragi prijatelji filatelisti!

S to številko zaključujemo filatelistično bogato leto 2019, posvečeno stoti obletnici naših prvih slovenskih znamk, Verigarjev. Po razširjeni mednarodni razstavi Slovenija 2019, za katero še vedno dobivamo same pohvale in zahvale, so jeseni sledile številne mednarodne razstave, o nekaterih boste lahko brali tudi v tej številki Nove filatelije. Še posebno uspešna je bila razstava Atlantic Alpe Adria na Portugalskem, na kateri so naši razstavljalci dosegli imeniten rezultat: v povprečju smo dosegli zlato medaljo razstave prvega ranga! Tudi na Multilaterali v Luksemburgu smo se več kot dobro odrezali, saj smo z večvitrinskimi eksponati dosegli povprečno veliko pozlačeno medaljo.

Z bogato dejavnostjo smo tudi na najboljši način proslavili 70 let naše Zveze, ki ostaja vitalna organizacija, mednarodno uveljavljena, ki stremi po čim kvalitetnejšemu delovanju. 24. julija 1949 so jo ustanovila tri društva (obe ljubljanski in mariborsko), katerim se je še istega leta pridružilo kar 25 podružnic. Zato je letošnje leto minilo tudi v znamenju več okroglih obletnic naših društev. Sedemdeset let delovanja so proslavila še aktivna društva, med njimi tista iz Kopra, Nove Gorice, Ptuja, Idrije, Trbovelj, Kamnika, Celja, Novega mesta in Škofje Loke. Okrogle nižje obletnice pa tudi druga. Večina jih je ob proslavi priredila tudi razstave z dosežki svojih članov, kar je izjemno pomembno. Na ta način se namreč predstavljamo tudi širši javnosti in v svoje srede vabimo dodatne člane. Člani Uprave in Izvršnega odbora FZS smo se skušali udeležiti kar največ praznovanj. Če smo pri kateri izostali, se prizadetim društvom iskreno opravičujemo. Na koncu naj omenim tudi, da poteka letos sto let od ustanovitve prvega filatelističnega društva pri nas, nekdanjega Slovenskega filatelističnega društva iz Ljubljane.

Pa se ozrimo še v bližnjo prihodnost! Naslednje leto bo volilno, obenem pa bomo spet podeljevali priznanja za aktivnost društev in dosežke posameznikov. Že sedaj vabim vsa društva, naj razmislijo, kdo si v njihovi sredi še zasluži priznanje. Verjamem, da marsikdo. Zato se že sedaj začnite pripravljati na zadevne vloge!

Vsem filatelistom, posebno tistim, ki so včlanjeni v naša društva, želim – tudi v imenu Uprave in Izvršnega odbora Zveze FZS - vesele božične in novoletne praznike z željo, da bi imeli s tem našim konjičkom še veliko veselja in zadoščenj!

Peter Suhadolc
Predsednik Zveze FZS

Peter Suhadolc

Italijanska zasedba SZ dela Države/Kraljestva SHS (1918-1920) - 2. del

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Pretiskani provizoriji so bili v rabi le pet mesecev. V nasprotju z mednarodnim pravom so Italijani na zasedenih ozemljih že sredi aprila 1919 uvedli italijanske vrednotnice in poštne tarife. Z Rapalsko pogodbo pa je bila Primorska izgubljena.

Slika 20 * Divača 28. 2. 1919 – Pismo v Trst.
Nefrankirano pismo (verjetno zaradi pomanjkanja znamk?). Avstrijski žig železniške postaje Divača.

V Trstu so za pismo zaračunali dvojni porto (oznaka T40 z rdečim svinčnikom!), se pravi 40 vinarjev in nalepili dve porto znamki za 20 vinarjev.

Slabše viden odtis okrogle poštne cenzurne štampiljke št. 32 v Trstu v vijoličasti barvi.

Uvedba četrte serije pretiskanih znamk z napisom »Venezia / Giulia« in navedbo valute v kronah

Nato so 20. februarja 1919 pretiskali italijanske znamke s trivrstičnim pretiskom »Venezia / Giulia / 5 Heller« in »Venezia / Giulia / 20 Heller«, čemur so Italijani na zasedenih ozemljih ostro nasprotovali.

**Slika 21 * Nabrežina 5. 3. 1919
– Priporočeno pismo v Rim.**

Pismo je bilo poslano iz poštne urada v vasi (Nabrežina 2). Frankirano z znamkami druge, tretje in četrte izdaje. Plačana poštšina 46 vinarjev, za 1 vinar preplačana tarifa 20 vinarjev za pismo in 25 vinarjev za priporočnino. Avstrijski žig tipa Guller, izvedba b. Odtis okrogle poštne cenzurne štampiljke št. 16 v Trstu v vijoličasti barvi. Poslal Anton Norinbanner, poštni mojster v Nabrežini.

**Slika 22 * Trnovo pri Ilirski Bistrici 8. 3. 1919
– Priporočeno pismo v La Spezio.**

Priporočeno pismo iz Trnovega pri Ilirski Bistrici v La Spezio. Frankirano z znamkami druge in tretje izdaje. Plačana poština 45 vinarjev, tarifa 20 vinarjev za pismo in 25 vinarjev za priporočnino.

Dvojezični avstrijski žig tipa Guller.

Na hrbtni strani odtis ovalne pošne cenzure štampiljke (nečitljiv kraj) v vijoličasti barvi na cenzurnem traku.

Slika 23 * Ilirska Bistrica 9. 3. 1919
– Priporočeno pismo v La Spezio.

Frankirano z znamkami tretje izdaje.

Plačana poština 50 vinarjev: 25 vinarjev za pismo do 15 g za tujino (!) in 25 vinarjev za priporočnino (italijanska tarifa od 1. 10. 1907). Dvojezični avstrijski žig tipa Guller, izvedba a. Odtis okrogle pošne cenzurne štampiljke št. 4 v Trstu v vijoličasti barvi.

Slika 24 * Trst 15. 3. 1919
– Pismo v Rodik.

Pravilna tarifa za 20 vinarjev, plačana z ustrežno znamko četrte izdaje. Italijanski novi žig TRIESTE P.zza DELLA BORSA tipa Guller, izvedba 3C. Odtis okrogle pošne cenzurne štampiljke št. 18 v Trstu v vijoličasti barvi in cenzurni trak.

Slika 25 * Gorica 29. 3. 1919

– Priporočeno nujno pismo v Domodossolo.

Frankirano z znamkami tretje izdaje. Plačana poština 1,23 K, 20 vinarjev za pismo, 25 vinarjev za priporočnino in 60 vinarjev za nujno dostavo (uporabljeni dve Express znamki po 30 vin) ter 15 (3 vinarje preveč) ali 20 vinarjev (dva vinarja premalo) za četrto ali peto težnostno stopnjo. Italijanski žig GORIZIA CENTRO tipa Guller, izvedba 2A. Avstrijska priporočilna nalepka Görz 1 je pretisnjena z vijoličasto štampiljko »Gorzia Centro«. Cenzurni trak in (na hrbtni strani) odtis v črni barvi dvokrožnega cenzurne štampiljke N. 63 (v sredini) z napisom (med krožnicama) »COMMISSIONE DI CENSURA / presso l'ufficio postale«.

Slika 26 * Klanec 9. 4. 1919
– Priporočeno pismo v Koper.

Frankirano z znamkama tretje in četrte izdaje. Plačana poština 45 vinarjev, tarifa 20 vinarjev za pismo in 25 vinarjev za priporočnino. Dvojezični avstrijski žig tipa Guller, izvedba a. Brez pošne cenzurne štampiljke, morda ker je naslovljena na okrajno sodišče. Redek primerke pošte med dvema krajema (danes v Sloveniji) iz tistega časa.

Slika 27 * Dutovlje 10. (?) 4. 1919
 – Priporočeno pismo v La Spezio.

Ovojnica z italijansko vojaško propagando. Frankirano z znamkami tretje izdaje. Plačana poštnina 45 vinarjev, tarifa 20 vinarjev za pismo in 25 vinarjev za priporočnino.

Dvojezični avstrijski žig tipa Guller, izvedba a. Odtis poštne cenzurne štampljke št. 4 v Trstu. Naslovnik kasneje zradiran.

Slika 28 * Kozana v Brdih 15. 4. 1919
 – Pismo v Nolo.

Pravilna tarifa za 20 vinarjev, plačana z dvema znamkama za 10 vinarjev tretje izdaje. Avstrijski dvojezični žig tipa Guller, izvedba a. Dva odtisa v vijoličasti barvi okrogle poštne cenzurne štampljke št. 6 in št. 9 v Gorici ter cenzurni trak.

Uvedba italijanskih znamk z valuto v lirah

Vse pretiskane izdaje so veljale na zasedenih ozemljih Kraljevine SHS do

20. aprila 1919, ko so z menjavo valute od avstrijskih kron v italijanske lire stopile v veljavo italijanske znamke in tarife. In to kljub temu, da bi morale po mednarodnem pravu ostati tarife in promet avstrijski do mirovne pogodbe.

Slika 29 * Brtonigla 6. (?) 5. 1919
 – Pismo v Trst.

Poštnina 30 vinarjev, 20 vinarjev za pismo in 2x5 vinarjev za pismo tretje težnostne stopnje, plačana s tremi znamkami za 10 vinarjev druge izdaje. Avstrijski dvojezični žig tipa Guller, izvedba ni razvidna. Odtis okrogle poštne cenzurne štampljke št. 48 v Trstu v črni barvi ter cenzurni trak. Ker so od 20. aprila stopile v veljavo italijanske znamke v lirah, so postale pretiskane znamke neveljavne in so prejemniku pismo zaračunali z dvojno poštnino, dve italijanski porto znamki za 30c.

Slika 30 * Portorož 21. 7. 1919 – Vrednostno pismo v Rim, preposlano v Marino di Pisa.

Kuverta je vsebovala 10 lir. Poština 85c (italijanske tarife od 1. 3. 1919) za pismo do 20 g (25c), priporočnino (30c), zavarovanje za vrednost do 300 lir (30c). Uporabljena avstrijska priporočilna nalepka, ki je ročno spremenjena v A^a («Assicurata»); tudi »b.« je ročno poitalijančen v »di«. Po pravilih je bilo potrebno na vrednostnih pismih nalepiti znamke tako, da so bile precej ločene med seboj. Na zadnji strani pa je bilo treba zapečatiti pismo s petimi odtisi v pečatnem vosku v razdalji vsaj 2 cm eden od drugega.

Od aprila 1919 so bile mogoče tudi ostale poštne storitve. Paketni promet se je pričel 1. aprila 1919. Junija pa je bil vzpostavljen tudi denarni promet.

Mirovna pogodba, podpisana med Italijo in Avstrijo v Sait Germainu 10. septembra 1919, je določila meje na južnem Tirolskem in v Kanalski dolini, ne pa vzhodne meje z novonastalo Državo SHS.

Slika 31 * Trbiž 22. 9. 1919
– Razglednica v Brescia.

Poština 10c, kar odgovarja italijanski tarifi 10c za ilustrirane razglednice za notranji promet, do 5 besed. Avstrijski žig TARVIS 2 (železniška postaja) tipa Guller, izvedba d. Dohodni žig odtisnjen na odhodnem na znamkah!

Vsaj do konca maja 1919 so uporabljali avstrijske formularje. Nato so pripravili tudi formularje za telegrame, potrdila za pošiljke telegramov, poštne spremnice za pakete in poštne nakaznice. Pretiskali so jih z gumijastimi štampljkami, ki so imele napis *Venezia Giulia*.

Slika 32 * Trst 25. 10. 1919

– Paketna spremnica v Zürich, Švica.

Pretiskana avstrijska paketna spremnica. Na levi strani je avstroogrski grb, pretiskan z VENEZIA GIULIA in koncentričnimi krogi v pravokotniku z ohranjeno vrednostjo 12 vinarjev. Na desni strani je 10-vinarska vtisnjena štampljka, pretiskana z VENEZIA GIULIA (zgoraj), vodoravnimi črtami (v sredi) in vrednostjo »10 di corone C« (spodaj), vse v pravokotniku.

Podjetje Schuchardt iz Trsta (poštni urad »Trieste Giardino pubblico«, italijanski žig izvedba B, avstroogrška nalepka Trst 7) je v Zürich poslalo 5 kg pudra cvetov *Pyrethrum* (bolhača), ki se je uporabljal za proizvodnjo insekticida. Taksa v višini 1,5 L, plačana z dvema italijanskima znamkama. V Domodossoli so zaračunali še 55c za carinsko dajatev (40c), za carinske formalnosti (10c) in za statistično izjavo (5c).

Službena vojaška pošta je bila prosta poštne. Glej primerek pisma iz Pivke.

Slika 33 * Pivka 10. 11. 1919

– Pismo v Creazzo (Vicenza).

Vojaško službeno pismo oproščeno poštne, poslano iz Št. Petra na Kranjskem/Krasu

(današnja Pivka) županu Creazza. Žig v ovalu R. POSTE / 48. REGG. FANTERIA (Kraljeva pošta, 48. Pehotni regiment) je dovoljeval poštnine prosto pošiljko. Dvojezični dvokrožni avstrijski nemško-slovenski žig.

Cenzure poštних pošiljk je bilo v glavnem konec z letom 1919.

Slika 34 * Opčine 26. 12. 1919
– **Dopisnica na Dunaj.**

Italijanska dvojezična (italijansko francoska) dopisnica za 15c za notranji (!) promet (tarifa v veljavi od 1. 3. 1919), izdana 24. 9. 1919 in letnico (19) pod grbom. Avstroogrski žig, izvedba b.

Slika 35 * Trst 5. 3. 1920
– **Razglednica na Koroško.**

Poslana v Šmarje v Rožu na Koroškem, ki je bil takrat pod nadzorstvom vojske SHS. Odhodni italijanski novi žig Trst Postaja državne železnice (avstrijski Trst 11), podolgovata pravokotna štampiljka italijanske cenzure v Trstu v črni barvi in okrogla štampiljka Vojaške cenzure v Ljubljani v vijoličasti barvi.

4. RAPALSKA POGODBA - IZGUBLJENA PRIMORSKA

12. novembra 1920 je bila z Rapalsko pogodbo tudi meja med Kraljevinama Italijo in Jugoslavijo določena in z njo izgubljena celotna Primorska.

Slika 36 * Opčine 22. 11. 1920
– **Dopisnica na Češko**

Italijanska tarifa 10c za dopisnico v mednarodnem prometu (od 1. 10. 1907). Avstrijski žig Opčin, izvedba b. Poslana deset dni po podpisu Rapalske pogodbe!

Med februarjem in majem 1921 so nekatere poštne urade na zasedenem ozemlju na podlagi Rapalske pogodbe 'vrnili' Kraljevini SHS: Hotedršica, Zgornji in Spodnji Logatec, Majnica, Planina, Rakke, Rovte, Sorica. V Tabeli 1 so vsi poštni uradi, ki so prešli pod Kraljevino Italijo.

Avstrijske žige so uporabljali in polagoma nadomeščali z italijanskimi, kar je trajalo še do leta 1924 in dalje.

Viri:

- Carobene B., Gabbini E.M., Macrelli P. (uredili), 2005. AICPM 1974-2004. Storia dell'Associazione. Tariffe Postali Italiane 1863-2000.
- Crevato-Selvaggi B., 2004. Venezia Giulia e Dalmazia italiane (1918-1925). V »1954 Il Servizio postale ritorna all'Italia – 1918-1954 Pagine di storia triestina«, Poste Italiane filatelia, Rim, 23-42.

- Domenighini S., 2003. La posta nella Venezia-Giulia nel 1918 – 1919. Ass. Storia Postale FVG, No. 1.
- Golouh R., 2001. Trst ob koncu prve svetovne vojne. V: Tržaška knjiga, ur. Marija Pirjevec, 98-101.
- Marušič B., 2018. Samo pod Italijo ne! Primorski dnevnik, 4. novembra 2018, str. 12-13.
- Piani A., 2003. La posta civile nei territori del Friuli-Venezia Giulia tra il 24.05.1915 ed il 03.11.1918. Ass. Storia Postale FVG, No. 1.
- Štepec M., 2018. Ko se je spreminjal svet – ob stoletnici znamke z motivom verigarja.
V: Zbornik mednarodnega simpozija »100 let Verigarjev - prvih slovenskih poštних znamk«. Ljubljana, Filatelistična zveza Slovenije, 19-27.
- Štih P., Simoniti V., Vodopivec P., 2016. Slovenska zgodovina – Od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja. Ljubljana, Modrijan.
- Žerjal, I., 2018. Tista prekleta (jugoslovska) barka... Primorski dnevnik, 1. novembra 2018, str. 5.

Tabela 1 - POŠTNI URADI V REPUBLIKI SLOVENIJI

Prešli pod italijansko vojaško in nato civilno upravo ob italijanski zasedbi SZ dela Države/Kraljestva SHS leta 1918

Slovensko ime	Ime pod AO	Italijansko (novo) ime
Ajdovščina	Haidenschaft/Ajdovščina	Aidussina
Avče	Avče/Auzza	Auzza di Canale
Bovec	Flitsch/Bovec	Plezzo
Breginj	Breginj/Bergonja	Bergogna
Cerkno	Kirchheim in Krain/Cerkno	Circhina
Col	Zoll/Col	Zolla
Čepovan	Čepovan	Chiapovano
Črniče	Črniče/Cernizza	Cernizza Goriziana
Črni kal	Černikal	San Sergio
Črni vrh	Schwarzenberg/Črni kal	Montenero d'Idria
Dekani	Decani/Dekani	Villa Decani
Divača	Divača Bahnhof	Divaccia
Dobrovo v Brdih	Dobra nel Coglio -	Castel Dobra
Dolenja Košana	Unter Koschana/Dol. Košana	Cossana di Sotto
Dornberk	Dornberg/Dornberk	Montespino
Dreženca	Dreženca	Dresenza
Dutovlje	Dutoule/Dutovlje	Duttogliano
Godovič	Godovič	Godovici
Grahovo ob Bači	Grahovo ob Bači	Gracova Serravalle
Grgar	Grgar	Gargaro
Hrašče	Hrasce bei Adelsberg/Hrašče	Crastie di Postumia
Huda Južna	Huda Južna	Oblocca-lusina
Idrija	Idria	Idria
Ilirska Bistrica	Illyrisch Feistritz	Bisterza

Slovensko ime	Ime pod AO	Italijansko (novo) ime
Izola	Isola	Isola d'Istria
Jelšane	Jelschane	Elsane
Kanal	Canale/Kanal	Canale d'Isonzo
Klanec	Clanz/Klanec	San Pietro di Madrasso
Knežak	Grafenbrunn -	Fontana del Conte
Kobarid	Karfreit -	Caporetto
Kojsko	Quisca/Kojsko	Quisca
Komen	Komen/Comeno	Comeno
Koper	Capodistria	Capodistria
Kozina	Kozina	Cosina d'Istria
Kožana	-	Cosana del Collio
Livek	Livek -	Luico
Log	Breth/Log	Bretto (Log)
Lokev	Corgnale -	Corgnale
Materija	Matteria/Materija	Matteria
Miren	Miren/Merna	Merna
Nadanje Selo	Nadanje Selo	Nadagna
Obrov	Obrov	Obrovo Santa Maria
Piran	Pirano	Pirano
Plavje	Plava	Plava
Podbrdo ob Bači	Podbrdo a.d. Bača	Piedicolle
Podgora	Podgora bei Görz	Piedimonte del Calvario
Podgorje	Podgorje	Piedimonte del Taiano
Podgrad	Castelnuovo/Podgrad	Castelnuovo d'Istria
Podmelc	Podmelc	Piedimelze
Portorož	Portorose b. Pirano	Portorose
Postojna	Adelsberg	Postumia
Prem	Prem	Primano
Prestranek	Pröstanegg	Prestrane
Prvačina	Prebacina	Prevacina
Razdrto	Präwald/Razdrto	Preval
Renče	Ranziano/Renče	Ranziano
Rihenberk	Reifenberg	Rifemberg
Robič	Robic	Robis
Ročinj	Ronzina b. Canale	Ronzina di Canale
Sečovlje	Sicciole	Sicciole
Senožeče	Senosetsch -	Senosecchia
Srpenica	Serpenizza -	Serpenizza
Sežana	Sesana/Sežana	Sesana
Slap ob Idriji	Slap and der Idria/Slpa	Slappe d'Idria
Soča	Soča	Sonzia
Solkan	Salcano	Salcano
Sv. Križ – Cesta	Heiligen Kreuz – Cesta	Santa Croce di Aidussina
Sv. Lucija ob Soči	Santa Lucia am Isonzo -	Santa Lucia di Tolmino

Slovensko ime	Ime pod AO	Italijansko (novo) ime
Sv. Peter (Pivka)	St. Peter in Krain -	San Pietro del Carso
Sv. Vid pri Vipavi	St. Veit ob Wippach -	San Vito di Vipacco
Šempas	Schönpass/Šempas	Sambasso
Škofije	Scoffie	Albaro Vescova'
Šmarje na Goriškem	Samaria b. Görz	Samaria
Štanjel	S. Daniel am Karst -	San Daniele del Carso
Tinjan	Tinjan/Antignana	Antignana
Tolmin	Tolmein/Tolmin	Tolmino
Tomaj	Tomaj	Tomadio
Trnovo na Kranjskem	Dornegg in Krain -	Torrenova di Bisterza
Trnovo pri Gorici	Ternova bei Görz	Tarnova della Selva
Vipava	Wippach/Vipava	Vipacco
Volče	Woltschach/Volče	Volzana
Volčja Draga	Ovčja Draga	Valvociana
Vremski Britof	Britof-Urem -	Cave Auremiane
Zagorje	Sagurie/Zagorje	Sagoria San Martino

Opomba: Kjer je v drugem stolpcu za imenom le pomišljaj, pomeni, da se je uporabljalo ob tujem imenu kraja leta 1918 tudi slovensko.

suhadolcpeter@gmail.com

Zadnja novica: Slovenija ostaja v upravi FEPA!

Filatelistična zveza Slovenije je že nekaj let prepoznavna v Evropi. Njeni predstavniki so aktivni v regionalnih povezavah Alpe Jadran filatelija, Balkanfila in Multilateral, v zadnjih desetih letih pa smo imeli tudi predstavnika v upravi Federacije evropskih filatelističnih zvez (FEPA). Bojan Bračič je opravljal funkcijo glavnega tajnika FEPA tri mandatna obdobja, ali skupaj deset let; po statutu FEPA nihče ne more biti član uprave več kot tri mandate.

Na zadnjem kongresu FEPA, ki je bil 29. novembra v Monaku, je bil na mesto novega glavnega tajnika FEPA izvoljen **Igor Pirc**, podpredsednik FZS, za kar mu iskreno čestitamo, hkrati pa se zahvaljujemo Bojanu Bračiču za odlično opravljeno delo v organih FEPA.

*Novoizvoljeni člani uprave FEPA:
Costas Chazapis (Grčija), Nicos Rangos (Ciper),
Igor Pirc (Slovenija), Bill Hedley, predsednik
FEPA (Velika Britanija), Ari Muhonen (Finska)
in Alfred Kunz (Avstrija).*

*Na fotografiji manjka podpredsednik FEPA
Giancarlo Morolli (Italija).*

Veselko Guštin

Inflacija v Jugoslaviji 1989-90

Na svetovnih razstavah sem večkrat srečal razstavljalca Fumihisa Ito z Japonske, ki se je s svojimi zbirkami loteval inflacijskih obdobj v Evropi. Obdobje nemške največje inflacije je bilo leto 1923. Za predstavo povejmo, da je pismo v notranjem prometu (teže 25-50 gr) v začetku leta 1923 stalo 10 mark, v začetku decembra istega leta pa že 30 milijard mark.

Madžarska hiperinflacija se je pričela z letom 1946, ko je pismo stalo 10 filerjev (0,1 penga), nekje sredi tega leta pa že kakih 10 bilijonov pengov. Zadnjo zbirko je Fumihisa posvetil Jugoslaviji in njemu obdobju inflacije predvsem v letu 1988-1999 in pozneje. Ker smo takrat še bili del SFRJ, je prav, da povemo kaj tudi o tem filatelistično zanimivem obdobju naše poštne zgodovine.

POŠTNE TARIFE V DOMAČEM PROMETU 1988-91

Datum	Dopisnica	Pismo		Priporočeno	Nujno
		20 g	100 g		
31.12.1988	170	220	380	1200	1000
25.02.1989	220	300	500	1300	1100
04.03.1989	220	300	500	1200	1100
01.04.1989	220	300	500	1500	1400
01.05.1989	400	500	800	2500	2300
22.06.1989	700	800	1300	4500	4000
21.08.1989	1000	1200	1800	6500	6000
06.10.1989	1300	1600	2300	8000	8000
31.10.1989	1700	2100	3100	10000	10000
01.12.1989	2800	3500	5200	16500	18000
20.12.1989	3000	4000	6500	20000	20300
01.01.1990	0,30	0,40	0,60	2	2
01.07.1990	0,80	1	1,50	5	5
01.09.1990	1,50	2	4	6	6
06.02.1991	2	2,50	5	7,50	7,50
28.03.1991	2,50	3,50	7	9	9
30.04.1991	3,50	4,50	9	11,50	12

Slika 1. Poštne tarife v obdobju 1988-91. Od aprila 1991 so veljale tarife PTT Slovenije.

Po denominaciji 1. 1. 1990, ko so dinarju odvzeli 4 ničle, je sledila 25. junija 1991 odcepitev Slovenije od Jugoslavije, 8. oktobra 1991 pa uvedba tolarja. Zamenjava za dinar je bila 1 tolar = 1 dinar. S 25. aprilom 1992 prenehajo veljati znamke Jugoslavije.

Jugoslavija je imela že od leta 1945 naprej vseskozi precejšnje letno inflacijo (tja do 10%), ter tri denominacije (1945, 1966, 1990). A v tem obdobju, ki začne v SFRJ z letom 1988 in se potem nadaljuje še v ZR Jugoslaviji - brez Slovenije in Hrvaške - tja do 1993-94, je bil res čas rekordne inflacije. Navadno pismo je januarja 1989 stalo 170 din, konec leta pa že 3000 din, 17-krat več. Dobiti tarife tega obdobja je kar težko. Nekaj sem jih našel v *Novi filateliji 2/2005*, nekaj mi jih je poslal prav Fumihisa. Na sliki 1 vidimo cene za poštne storitve v notranjem prometu.

Primere poštних dokumentov bomo obdelali v nadaljevanju po vrsti:

Slika 2 prikazuje navadno pismo, poslano 25. 4. 1989 iz Ljubljane za Ljubljano in strojno frankirano s 300 dinarji. Za dopisnico je bilo potrebno plačati 220 dinarjev, za pismo v inozemstvo 1500 dinarjev. Tarifa je veljala od 1. 4. 1989 do 31. 4. 1989.

Slika 3 prikazuje razglednico, poslano iz Portoroža 30. 8. 1989 v Bovec in plačano poštino 1000 dinarjev. Za pismo je bilo potrebno plačati 1200 dinarjev, za tujino pa 6000 dinarjev. Tarifa je veljala od 21. 8. 1989 do 5. 10. 1989.

Na sliki 4 je pismo pravilno frankirano s 4 x 200 din in 4 x 100 din, skupaj 1200 dinarjev. Poslano iz Novega mesta 23. 9. 1989 v Idrijo. Če podrobneje pogledamo, vidimo, da je datum »obrtnjen na glavo«. Poština za kartico ali dopisnico je bila 1000 dinarjev, za tujino 6000 dinarjev. Tarifa je veljala od 21. 8. 1989 do 5. 10. 1989.

Na sliki 5 je kartica, poslana 30. 10. 1989 iz

Podčetrtka v Bovec in pravilno frankirana z znamkama za 300 in 1000 dinarjev. Za pismo je bilo potrebno plačati 1600 dinarjev, za tujino pa 15000 dinarjev.

Slika 6. Ko sem bil na počitnicah v Bovcu, mi je gospa dala (kot zbiratelju) pisemsko ovojnico. Ko sem jo pogledal, sem videl, da je po celi površini žigosana s poštinskim žigom. Najprej sem pomislil, da gre za »napako«. S pozornejšim pogledom sem ugotovil, da gre za službeno pismo, poslano 15. 12. 1989 iz Tolmina v Bovec. Ker poštinski strojček enostavno ni bil narejen za tako velike cifre, je moral uslužbenec ovojnico večkrat potegniti skozi aparat: 4 x 9000 + 2200, skupaj 38200 din. Izračunani znesek je 5200 dinarjev za pismo (2. težnostnega razreda) in 16500 dinarjev za priporočnino ter 16500 za povratnico, kar skupaj zneske 38200 dinarjev. Za dopisnico je bilo potrebno plačati že 2800 dinarjev, za tujino pa 50000 dinarjev. Tarifa je veljala od 1. 12. 1989 do 20. 12. 1989.

Slika 7 prikazuje pismo, poslano iz Ljubljane 4. 4. 1990 za Ljubljano in frankirano z 2 x 2000 starih dinarjev (oziroma 0,40 novih dinarjev). Za kartico smo plačali 0,30 dinarjev, za pismo v tujino pa 6,5 dinarjev.

Na sliki 8 je razglednica, poslana iz Ljubljane 21. 7. 1990 v Rim. Poštšina za tujino je bila plačana z znamko za 50000 starih dinarjev (oz. 5 novih dinarjev). Za kartico je bilo potrebno plačati 0,80 dinarja, za pismo 1 dinar, za pismo v tujino 6,5 dinarjev.

Tarifa je veljala od 1. 7. 1990 do 31. 8. 1990.

Na sliki 9 je R (priporočeno) pismo, poslano iz Kranja 21. 8. 1991 v Kranj. Poštšina je plačana z znamko Slovenije za 5 tolarjev oz. dinarjev in dvema znamkama Jugoslavije, skupaj za 11 tolarjev (oz. dinarjev), skupno torej 16 tolarjev, 4,50 tolarjev za nestandardno pismo in 11,50 za priporočnino. Za dopisnico smo plačali 4 tolarje, za pismo v tujino pa 11 tolarjev.

Tarifa je veljala od 30. 4. 1991 do 29. 11. 1991.

Še tako »mlada« poštna zgodovina nam dela kar precej težav, ko je potrebno ugotoviti pravo poštino. Očitno so bile razmere pred 100 ali celo 200 leti veliko bolj »dokumentirane«.

Cena takih ovojníc (na Ebayu) je okrog 10 €, zbirko pa lahko uvrstimo tako v razred tradicionalne, kot poštne zgodovine (ali moderne filatelije).

veselko.gustin@gmail.com

0,5 % od dohodnine za donacijo FZS

Prispevaj 0,5 % dohodnine

Vsako leto imate možnost donacije v dobrodelne namene, ne da bi vas to kaj stalo. Del dohodnine (0,5%) lahko namreč namenite dobrodelni organizaciji po svoji izbiri. Donacija ne vpliva na višino našega vračila ali doplačila dohodnine. Ko določimo prejemnika dela dohodnine, nismo s tem v ničemer prikrajšani.

Morda se zdi teh pol odstotka zanemarljivo malo, toda če se nas za to odloči veliko, potem je tudi ta znesek lahko na koncu temu primeren.

Na spletni strani FZS najdete obrazec, ki ga je treba izpolniti. Poleg vaših podatkov je treba na obrazcu tudi napisati, komu namenjate teh 0,5 %. Spodaj je primer, kako izpolnete obrazec. Oddate ga lahko na najbližjem finančnem uradu ali pa ga pošljete po pošti, lahko tudi kar na FZS, pa jih bomo oddali mi.

Obrazci, oddani pred koncem leta, se bodo upoštevali pri donacijah od dohodnine že v prihodnjem letu. Kasneje teh obrazcev ni treba pošiljati vsako leto, saj takšna razdelitev ostane do vaše morebitne spremembe odločitve.

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
FILATELISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE	25128868	0,5

Veselko Guštin

Zgodba o pismu – 10 ali poštino plača naslovnik

Pred časom mi je v roke prišla pisemska ovojnica, ki jo vidite na sliki. Kakor koli sem jo gledal, nisem takoj doumel, za kaj gre. Gre za pismo, ki je bilo poslano v Trbovlje iz Ljubljane LJUBLJANA-ЛЪУБЛЈАНА a 29.12.58 – 22.

Sklepamo lahko, da je bilo oddano kot »priporočeno« / nalepka R Ljubljana 3./ in »nujno« / Expres/. Pošta 3 je bila včasih (dežurna) pošta pri železniški postaji. Na ovojnici je samo znamka za 15 din, prečrtana z rdečim pisalom. Če je bilo pismo poslano iz Ljubljanske pošte ob 22h priporočeno in nujno, kje pa so znamke?!

ko je tudi plačal porto poštino 70 din. Vestna poštna uslužbenka je ob strani zapisala račun: $85 - 15 = 70$! Znesek 50 je bil za priporočeno pismo, dodatnih 35 pa še za »nujno«. To je meni prvi doslej poznan primer tako poslanega pisma: poštino plača naslovnik. Ta storitev v Sloveniji (sodeč po ceniku) ni mogoča, velja pa za pakete!

Pismo »poštino plača naslovnik«

Pismo je prispelo v Trbovlje naslednji dan, TRBOVLJE1 ТРБОВЛЈЕ 1 30.XII.58 – 8. Ker poština ni bila plačana, je bil naslovnik obveščen, da prevzame pošiljko. To je storil dan pozneje: TRBOVLJE1 ТРБОВЛЈЕ 1 31.XII.58 – 9,

Ne vem, kako je v drugih državah. Je pa v Italiji tak način poznan še iz časov kraljevine. Videl sem že nekaj primerov pisem, poslanih na ta način, a v glavnem so vsi bili iz državnih uradov. Povejmo še to, da se neplačana poština ni zaračunavala dvojno, ampak le v znesku neplačane poštine. Službena ovojnica je imela običajno desno zgoraj napis: »TASSE DI SPEDIZIONE A CARICO DEL DESTINATARIO« (*pristojbino plača prejemnik ali poštino plača naslovnik*). Poština je bila obračunana s porto znamkami.

veselko.gustin@gmail.com

Boštjan Petauer

Die gelbe tre skilling

Malo je knjig, ki so v celoti ali v pretežni meri posvečene eni znamki. Knjiga z zgornjim naslovom (rumena znamka za tri skillinge), avtorja Larsa Fimmerstada, je ena od njih. Obstajata tudi v švedskem in angleškem jeziku; od teh je slednjih najmanj.

Bogato ilustrirana knjiga na 186 straneh širšega A4 formata je izšla sicer že leta 2004, pa je danes še vedno aktualna (razen seveda kar zadeva kasneje dosežene avkcijske cene). Posvečena je najdražji evropski in eni najdražjih, če ne celo najdražji znamki na svetu (avkcijske cene za tovrstne znamke dosegajo vedno nove rekorde), ki sodi v cenovno kategorijo znamke za 1 cent Britanske Gvajane iz leta 1866 (tudi samo ena poznana znamka) in Mauritiusa iz leta 1847 (znamki za 1 in 2 penija - le nekaj poznanih).

Za katero znamko pa pravzaprav gre?

Rumena znamka za 3 skillinge (švedsko: *Gul tre skilling banco*) je švedska znamka, od katere obstaja le en sam primerek. Znamka je bila žigosana v kraju Nya Kopparberget (danes poznan kot Kopparberg, približno 150 km oddaljenem od Uppsale).

Rumena znamka za 3 skillinge

Naslovnica knjige

Kako je prišlo do te napake?

Leta 1855 je švedska pošta izdala svoje prve poštné znamke in sicer serijo petih, na katerih je bil upodobljen švedski grb z nominalami od 3 do 24 skillingov. Znamka za 3 skillinge je običajno natisnjena v modro-zeleni barvi, znamka za 8 skillingov pa v rumeno-oranžni. Ni točno znano, kaj natančno se je zgodilo; najverjetnejša razlaga je, da se je tiskarska plošča za 100 znamk (10x10) za 8 skillingov pokvarila in so jo pomotoma nadomestili s ploščo za 3 skillinge in natisnili znamke. Število natisnjenih

znamk ni znano; do sedaj je preživela le ena, ki je bila natisnjena leta 1857.

Pozimi leta 1885 (medtem je bila švedska valuta že spremenjena iz skillingov v öre) je mlad zbiralec po imenu Georg Wilhelm Backman pregledoval kuverte, ki jih je našel v stari omari v dnevni sobi na babičini kmetiji severno od kraja Västerås. Na eni je našel rumeno znamko, za katero je trgovec v Stockholmu ponujal 7 kron za vsako in mu jo prodal.

Znamka je nato večkrat menjala lastnika: leta 1894 jo je za 4.000 avstrijskih guldinarjev kupil Philip von Ferrary, ki je takrat imel največjo zbirko znamk na svetu.

Ker se kasneje ni pojavila nobena taka znamka več, se je kmalu izkazalo, da gre za unikat.

Spisek naslednjih lastnikov se bere kot spisek najpomembnejših svetovnih filateliov časa, ko so bili lastniki te znamke. Mes njimi so bili: švedski Baron Eric Leijonhufvud, Claes A. Tamm, Johan Ramberg, romunski kralj Carol II. in Rene Berlingen.

Lastniki obravnavane znamke, kakor tudi marsikaj drugega, povezanega s filatelijo zlasti tistega časa, so v knjigi podrobno obravnavani.

Leta 1970 je švedski poštni muzej razglasil znamko za ponaredek, kmalu pa se je izkazalo, da temu ni tako, ampak da gre za pristno znamko.

Znamka je na dražbah dosegala vedno višje cene, ki pa tako kot imena kupcev niso bile vedno javno objavljene, znano je le, da je šlo za milijonske zneske.

Maja leta 2013 je znamko kupil z direktno prodajo grof Gustaf Douglas, švedski politik; cena glede na način prodaje seveda ni znana.

Leta 2012 sta Baron Jean-Claude Pierre Ferdinand Gunther Andre njegova žena Jane Andre vložila tožbo proti neki banki. V tožbi sta trdila, da sta pri njej leta 1986 deponirala kovček, v katerem so bile kuverte s skupaj sedmimi rumenimi znamkami za tre skillinge, poleg tega pa še nekaj manj vrednih stvari. Ko sta hotela leta 2004 kovček dvigniti, sta ugotovila, da je bila ključavnica zlomljena, dragocenosti pa ni bilo več. Filatelistični ekspert David Feldman (tudi lastnik svetovno znane dražbene hiše v Ženevi) je pričal, da bi bile kuverte vredne kakih 3,7 milijona funtov. Po precej dolgotrajni obravnavi je sodišče zavrnilo tožbo, ker je tožnika imelo za nezanesljivi pričči, ki jima ni mogoče verjeti.

Med eno od svetovnih razstav, ki jih v Londonu prirejajo vsakih 10 let (drugo leto bo naslednja) in ki jih obiskujem že od leta 1970, sem to znamko videl. Bila je razstavljena v omari iz (verjetno) neprebojnega stekla, zraven pa je stal še primerno raščeni in opremljen varnostnik, ki je morebitne nepridiprave že s svojim videzom odvrčal od kakih nepremišljenih dejanj.

bostjan.petauer@siol.net

**Vsem bralkam
in bralcem
želimo SREČNO
tudi v novem
letu 2020!**

Uredniški odbor
vaše in naše Nove filatelije

Alojz Tomc

Pošta na Bučki skozi čas - 3. del

V drugem delu prispevka sem opisal razmere na Bučki med drugo svetovno vojno in kako je nekoč pogodbeno pošta po osvoboditvi končno postala državna. Kljub pomembnim pridobitvam (novi prostori, elektrika in telefon) so jo leta 1963 zaradi premajhnega obsega prometa ukinili. Že naslednje leto je bila na Bučki ustanovljena najprej poštna zbiralnica, dve leti kasneje pa pomožna pošta.

Poštna zbiralnica

Poštna zbiralnica na Bučki je bila ustanovljena 16. maja 1964. Ta sicer ni imela enakega statusa kot pošta, a je bila za krajane vseeno zelo pomembna. Po pogodbi med ustanoviteljem poštne zbiralnice, Podjetjem za PTT promet Novo mesto in Občinsko skupščino Sevnica, katere kopijo imam (27), je poštno zbiralnico vodil šef Krajevnega urada (KU) Bučka. Takrat je bil to Ivan Pungeršič, ki je strankam prodajal poštne znamke in vrednotnice ter sprejemal navadne in knjižene (R in V) pošiljke (tudi pakete), poštne nakaznice, položnice, telegrame, telefonske pozivnice in ostale pošiljke. Zbiralnica je poslovala v službenem prostoru KU v združnem domu na Bučki, vse delovne dni (tudi ob sobotah) med 9. in 12. uro in je bila telefonsko povezana z obračunsko pošto Škocjan. Za opravljeno Pungeršičevo delo in režijske stroške je Občinska skupščina Sevnica prejela 25.000 dinarjev mesečno.

Dostavo pošilk po Bučki in okolici ter izplačevanje poštних in bančnih nakaznic je vršil pismonoša pošte Škocjan Pavel Jelenič. Občasno ga je nadomeščal sodelavec Franc Žnidaršič, ki je prevzel Jeleničevo delo, ko se je ta pripravljal na upokojitvev. Temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju je leta 1964 spremenil

upokojitvene pogoje. Dvig dopoljenih let delovne dobe iz 35 na 40 je Jeliniču preprečil upokojitvev in ta se je vrnil na prejšnje delovno mesto, Žnidaršič pa je bil še isto leto premeščen v Novo mesto.

Pungeršič je pismonoši vsak dan izročil vse sprejete pošiljke in izterjane telegrafske in telefonske pristojbine, popisane na obrazcu *Posredniška karta poštних pošilk*, ki ga je žigosal s poštним žigom pošte Bučka, ki je ostal v interni uporabi.

Odtis žiga pošte Bučka iz časa pred njenim zaprtjem, ki je ostal v interni uporabi (BP).

Z njim je lahko žigosal tudi potrdila, liste pomožne sprejemne knjige in druge službene listine, nikakor pa ni smel žigosati sprejetih pošilk, ker je te žigosala izključno le pošta v Škocjanu. Za poštne zbiralnice je namreč značilno, da nimajo lastnih poštних žigov in na poštних pošilkah ni ničesar, kar bi kazalo na njihovo posredovanje pri prenosu (28).

Domačini iz Bučke in okolice se tega obdobja spomnijo predvsem po tem, da so na pošiljke pod svoj domači naslov

morali napisati pošto Škocjan in ne Bučke, kot nekoč.

Odtis žiga obračunske pošte Škocjan z oznako b iz novembra 1964 (BP).

V SFR Jugoslaviji je bila 1. januarja 1966 izvršena denominacija dinarja in vsem zneskom sta bili odvzeti dve ničli. To je za seboj potegnilo veliko sprememb, med drugim tudi izdelavo novega denarja in tisk novih poštних znamk in ostalih vrednotnic z nominalami v novih dinarjih. Znamke v starih dinarjih so bile uradno veljavne še nekaj časa, nekatere še do 31. maja 1970 in prihajalo je do mešanih frankatur z znamkami v starih in v novih dinarjih, na kar so morali biti poštni delavci pozorni, še posebej pri preverjanju pošiljk, ki so jih stranke same frankirale.

Pomožna pošta

Očitno je poštna zbiralnica na Bučki v dobrih dveh letih delovanja ustvarjala dovolj prometa, da so jo 15. septembra 1966 prekvalificirali v pomožno pošto (PP). V primerjavi z drugimi PP v Jugoslaviji, ki so bile po vojni ustanovljane pri Krajevnih ljudskih odborih (KLO) in so jih sredi petdesetih let 20. stoletja sklenili čim prej ukiniti, je PP Bučka nastala zelo pozno.

Skupnost jugoslovanskih podjetij za ptt je sklenila pomožne pošte ukiniti v petih letih, delavski svet podjetja v Ljubljani pa je septembra 1956 sklenil, da jih ukinejo v desetih letih. Leta 1958 je bilo v Sloveniji še 58 PP, v drugih republikah še 6, leta

1964 pa pri nas še 17, drugje pa samo še ena. Sredi šestdesetih let so omilili namero o odpravi PP, saj so njihovemu zapiranju nasprotovali prebivalci odročnejših krajev, kjer so nekatere PP obstajale že desetletja. Pošta je začela dopuščati možnost ohranitve PP ali celo njihovo ustanovitev v krajih, kjer ni bilo pogojev za redno ali pogodbeno pošto. Nahajale naj bi se pri pravnih osebah (krajevnih uradih, zadrugah ali njihovih prodajalnah, krajevnih trgovinah ali gostilnah, gozdarstvih, kmetijskih in gozdnih posestvih in podobno) ali pri fizičnih osebah (28).

Kakor prej zbiralnico je PP vodil šef KU Bučka v združenem domu. Njena obračunska pošta je bila 4 km oddaljena pošta Škocjan, ki ji je dostavljala ves potreben material za poslovanje. Delovni čas PP je bil med 9. in 12. uro in se ni spremenil, so pa krajani lahko na pošiljke v svojem naslovu spet napisali ime PP Bučka in ta je zopet lahko uporabljala nekdanji žig pošte Bučka, ki je bil v času poštne zbiralnice le za interno uporabo.

Za Pungersičem je Krajevni urad in pomožno pošto na Bučki skoraj deset let vodila Anica Železnik. *Dolenjski list* (letnik

Anica Železnik oktobra 1969 (5).

XX, št. 42 (1021)) jo je 16. oktobra 1969 v članku *Bučka nekdanj in danes* predstavil tudi kot tajnico krajevne skupnosti in primerno osebo za pogovor o Bučki. Potarnala je, da Bučka nazaduje. Nekdanj je bila občinsko središče, imela je tri gostilne, trgovino in mesarijo ter živinske sejme,

zdaj pa le eno trgovino, ki nima vsega. Po kruh in meso krajani hodijo v Škocjan, vodovoda še nimajo, zaradi nespametne delitve v regije pa morajo na zdravljenje ali na pregled v Celje, kamor težko pridejo, do Novega mesta pa imajo tri avtobuse dnevno.

Po besedah Franca Žnidaršiča je za časa Železnikove za povezavo s pošto v Škocjanu in dostavo pošte po Bučki in okolici ter praznjenje poštних nabiralnikov skrbel Pavel Jelinič, po premestitvi iz Novega mesta nazaj v Škocjan (leta 1972) pa on.

Železnikova je uporabljala enokrožni poštni žig premera 30 mm, ki je bil podoben prej opisanim tipiziranim žigom. Datumska vrstica je imela oznako ure odprave pošiljk, oznaka delovnega mesta a je bila večja in zvezdici malo manjši, črke v napisih v latinici in cirilici pa so bile širše. Po Demšarju (26) naj bi sodil med noveše enokrožne žige, ki so bili v Sloveniji v uporabi v letih od 1968 do 1972. Kdaj ga je PP Bučka dobila, mi ni znano, gotovo pa je bil izdelan v podjetju *Umetna kovaška obrt (UKO)* v Kropi na Gorenjskem, kjer so od leta 1956 izdelovali poštne žige za celotno Jugoslavijo (29).

Odtis žiga pomožne pošte Bučka iz leta 1970 (MM) je edini, ki sem ga doslej videl.

Uvedba poštних številok

V letu 1971 so vse enote poštne omrežja v Jugoslaviji (tudi pomožne pošte) dobile poštne številke. Začele so jih uporabljati s 1. junijem 1971,

postopoma pa so dobivale tudi nove poštne žige (mnoge še v letu 1972). Ti so bili okrogli, enokrožni in enotnega premera 30 mm. V zgornjem delu žiga je bilo v Sloveniji gravirano krajevno ime v latinici, v spodnjem pa je bila namesto imena kraja v cirilici zdaj petmestna poštna številka. Za Slovenijo je bila značilna številka 6 na prvem mestu.

Pomožne pošte so imele običajno le po en žig z oznako a pod krajevnim imenom, vsi žigi pa so imeli v sredini datumsko vrstico z nastavljenima datumom in uro odprave pošiljk. Dokler PP Bučka ni dobila novega žiga s poštno številko 68276, je uporabljala starega. Žigi brez poštних številok so bili vzeti iz prometa šele 1. novembra 1972 (28).

Odtis žiga PP Bučka z oznako a in poštno številko 68276 iz leta 1990 (BK).

Za Železnikovo je vodenje KU in pomožne pošte Bučka prevzel Anton Ilaš. Pismonoša Franc Žnidaršič, ki je takrat dostavljal pošto za celoten bučenski poštni okoliš, se ni mogel spomniti, ali je to bilo leta 1974 ali 1975. PP je bila še vedno v prostorih KU v združenem domu in njen delovni čas je ostal enak.

Žnidaršič je pošto raznašal vsak dan (razen nedelje), a je vsi niso dobili takoj. Ker fizično ni zmogel dostaviti vse pošte v enem dnevu, jo je v okoliške vasi raznašal trikrat tedensko in tisti dan, ko se je namenil do oddaljenejših lokacij, je pošta za *Bučklnarje* (domači izraz za prebivalce Bučke) ostala na Krajevnem uradu. Naslednji dan jo je z novo, ki jo je prinesel iz Škocjana, razdelil po Bučki, pošiljke za

okoličane pa so čakale na dostavo naslednjega dne. Tako je imel delo približno enakomerno porazdeljeno. Pošiljke je raznašal najprej peš, nato s kolesom, z motorjem in na koncu z avtomobilom.

*Franc Žnidaršič,
upokojeni
pismoñoša z
Jerman Vrha,
novembra 2019
(foto AT).*

Krajani so poznali njegov sistem razdeljevanja pošte in nemalokrat so kar sami stopili do zadružnega doma (danes mu rečejo kulturni dom) in osebno prevzeli pošiljke, včasih pa so ponje poslali svoje otroke ali vnuke. Alojz Hočevar (3) mi je povedal, kako ga je stari oče kot otroka večkrat poslal po pošto in po časopis (*Tedensko tribuno*), da jo je lahko čim prej prebral. V poštnem okolišu z relativno majhnim številom prebivalcev, kjer se ljudje med seboj poznajo, je bilo to izvedljivo in Železnikova in za njo llaš sta točno vedela, komu (in za koga) izročata pošiljke.

Na območju PP Bučka so bili takrat trije poštni nabiralniki. Prvi je bil na sedežu pomožne pošte (na stavbi zadružnega doma, Bučka 2), drugi na Jerman Vrhu (na hiši št. 4) in tretji v Dolenjih Raduljah (na hiši št. 17), kjer je nekoč živel Franc Jan in je bila med nemško okupacijo v njej pošta. Hišo so leta 1989 podrli in Žnidaršič je potem praznil en nabiralnik manj. Kakšno leto pred njegovo upokojitvijo je bil umaknjen še drugi nabiralnik in ostal je le še tisti na Bučki.

Osemdeseta leta so zaznamovali gospodarska kriza, vsesplošna inflacija, padec

življenjskega standarda in zadolževanje države v tujini. S finančno reformo takratnega predsednika Zveznega izvršnega sveta Anteja Markovića je bila 1. januarja 1990 izvršena druga denominacija jugoslovanskega dinarja – 10.000 starih dinarjev je nadomestil 1 novi konvertibilni dinar. Inflacija je bila začasno ustavljena, ostale pa so razpoke v socialističnem sistemu in bratstvu jugoslovanskih narodov, ki so vodile k razpadu Jugoslavije.

V Republiki Sloveniji

Slovcem so se končno uresničile sanje o samostojni državi, ki smo jih njeni prebivalci z veliko večino podprli na plebiscitu 23. decembra 1990. Slovenija je 25. junija 1991 razglasila samostojnost. Jugoslovanska vojska je poskušala preprečiti njeno odcepitev od skupne države, a smo samostojnost uspeli ubraniti z orožjem in na političnem parketu. Zadnji jugoslovanski vojaki so zapustili Slovenijo 26. oktobra 1991. Med desetdnevno vojno za neodvisnost (med 27. junijem in 6. julijem 1991) je bil ponekod močno oviran tudi poštni promet, a so pošiljke (večkrat tudi po stranskih poteh) vseeno prišle do prejemnikov.

Do 25. aprila 1992 so bile v veljavi še jugoslovanske poštne znamke in spet je prihajalo do mešanih frankatur na pošiljkah, saj je slovenska pošta med tem izdala kar nekaj rednih in priložnostnih znamk z nominalno vrednostjo v slovenskih tolarjih (SIT), ki so 8. oktobra 1991 uradno postali naša nova denarna enota. Dinarje smo zamenjali v tolarje po tečaju 1:1.

Jesen 1994 je prinesla reformo lokalne samouprave in sosednji krajevni skupnosti Škocjan in Bučka, ki je bila prej del občine Sevnica, sta ustanovili novo

občino, Škocjan. Tudi v samostojni Sloveniji je bila Bučka še vedno pomožna pošta, a je bila zdaj vsaj v isti občini kot njena obračunska pošta 68275 Škocjan. PP Bučka je bila še vedno v prostorih KU v kulturnem domu na Bučki in še vedno jo je vodil Anton Ilaš, pošto pa je dostavljal Franc Žnidaršič. Ko je ta leta 1998 zbolel in se nato še istega leta upokojil, sta ga slabo leto, do ukinitve pomožne pošte, nadomeščala sodelavca iz pošte Škocjan Marjan Ščinkovec in Janez Pelko.

Sprememba poštnih številok

Slovenske pošte so po osamosvojitvi še naprej uporabljale jugoslovanske žige s petmestnimi poštnimi številkami, ki so jih imele. To prehodno obdobje je trajalo do 1. marca 1996, ko je prišlo do spremembe poštnih številok. Te so bile po novem štirimestne in so v bistvu ostale enake prejšnjim, če ne upoštevamo številke 6 na prvem mestu, ki je bila prej značilna za Slovenijo. Sprememba se je takoj in najbolj očitno odrazila na poštnih žigih.

Pošte so 1. 3. 1996 prejele v uporabo omejeno število novih poštnih žigov s štirimestnimi poštnimi številkami, le toliko, da so lahko krajši čas poslovale z manj žigi, saj so bili stari poslani na popravilo oz. na odstranitev vodilne

Skoraj pet let so bili v uporabi še stari poštni žigi s 5-mestno poštno številko (VK).

Krajevni urad, kjer je nekoč delovala pomožna pošta, je imel prostore v prvem nadstropju (levi dve okni) kulturnega doma na Bučki (foto AT, oktober 2018). Ostali prostori v prvem nadstropju so bili preurejeni v stanovanje, v katerem je z družino živel vodja KU in PP Bučka Anton Ilaš.

številke 6 v poštni številki. Potem so žige dobile nazaj in večina pošt jih uporablja še danes. Novi žigi so bili enakega premera kot stari (30 mm) in na videz enaki prejšnjim, le da so imeli spodaj simetrično postavljeno poštno številko. Bili si izdelani v Graverskih delavnicah Pošte Slovenije v Ljubljani in ne več v UKO Kropa.

Manjše pošte in PP, kot je bila Bučka, ki so imele prej samo en žig z oznako *a*, so dobile še novega z oznako *b* in so uporabljale dva žiga, enega s simetrično in enega z asimetrično postavljeno poštno številko spodaj.

Ukinitev pomožne pošte

Pošta Slovenije je načrtovala ukinitvev pomožnih pošt do leta 2000 in je skladno s tem ukinila tudi PP 8276 Bučka kot predzadnjo v Sloveniji (zadnja je bila ukinjena PP 8272 Zdole 1. 9. 1999).

Z njeno ukinitvijo sta z 19. julijem 1999 prenehala veljati tudi oba prej opisana poštna žiga z oznakama *a* in *b*, sneti pa je bilo potrebno tudi napisno tablo pomožne pošte, saj ta ni več imela svojih prostorov.

Ena zadnjih pošilk pomožne pošte 8276 Bučka, ki je 19. julija 1999 prenehala z delovanjem. Na dopisnici sta odtisa obeh njenih poštnih žigov - starega jugoslovanskega žiga BUČKA a, ki mu je bila iz poštne številke odstranjena vodilna številka 6 in novega žiga BUČKA b s simetrično postavljenjo štirimestno poštno številko 8276 (VK).

Plastična napisna tabla (210 x 148 mm)
pomožne pošte 8276 Bučka (AT).

alojz_tomc1@t-2.net

Viri in literatura

(številčenje se nadaljuje iz drugega dela)

27. Šuln, Antonija: Pošta Slovenije, nekdanja direktorica PE Novo mesto
28. Lavrič, Anton: Pomožne pošte na Slovenskem 1918-1997, Druga dopolnjena in razširjena izdaja, Filatelistična zveza Slovenije, Ljubljana 1999
29. Pirc, Igor: Kje so v letih od 1956 do 1991 izdelovali na tisoče dnevniških poštnih žigov, v: Nova filatelija, letnik XXXII, št. 4-2016

Nadaljevanje in konec v naslednji številki.

Bojan Bračič

Volilno leto 2020 v FZS

V letu 2020 naš čaka obširnejši zbor članov. V skladu s statutom in pravilniki Zveze bomo volili nove organe FZS, ocenjevali dvoletno aktivnost v društvih in podelili priznanja Zveze.

Sedanje organe Zveze smo izvolili na rednem zboru članov 2016. Po statutu FZS (14. člen) traja mandat članov organov Zveze štiri leta, torej bomo na rednem zboru članov FZS 2020 opravili tudi razrešnico dosedanjim organom, če bomo ugotovili, da niso ničesar »dolžni«, in izvolili nove.

Skladno s statutom so lahko člani organov Zveze samo člani društev, ki zvezo sestavljajo. Za vse funkcije, razen za funkcijo predsednika Zveze, ni omejitve pri številu mandatov, le predsednik FZS je lahko zaporedoma izvoljen največ za dva mandata (24. člen Statuta).

Delegati društev bodo volili 15 članov Izvršnega odbora FZS, pet članov Nadzornega odbora FZS in pet članov Častnega razsodišča FZS. Predsednika Zveze bodo potem izmed sebe izvolili novi člani

Izvršnega odbora, enako kot bodo predsednike ostalih dveh organov izmed sebe izvolili novoizvoljeni člani teh organov. Datum seje zbora članov FZS v letu 2020 sicer še ni določen, mora pa biti, skladno s statutom, najpozneje do konca junija (17. člen).

Kandidate za člane voljenih organov FZS predlagajo člani Zveze, to so društva oziroma klubi, ki jo sestavljajo.

Za zbiranje in urejanje kandidatur imenuje IO FZS tričlansko komisijo, ki evidentira kandidate in pridobi njihova soglasja za opravljanje predlaganih funkcij. Komisija mora biti ustanovljena najmanj tri mesece pred sejo zbora članov, na kateri so opravljene volitve. Čas hitro teče, zato razmislite o možnih kandidatih za funkcije v organih FZS; predvsem o takih, za katere veste, da

Zbor članov FZS leta 2018

imajo voljo za timsko delo v dobro vseh slovenskih filatelistov.

Aktivnosti v društvih ocenjujemo za dve leti skupaj. Tokrat bomo ocenjevali, kako ste bili aktivni v letih 2018 in 2019. Pravočasno pobrsajte po društvenem arhivu in pridobite dokazno gradivo, da ne bo problemov, ko bo prišel poziv za predložitev podatkov, kar bo treba narediti predvidoma do konca februarja 2020. O priložnostnih izdajah (osebne znamke, priložnostni ovitki, priložnostni poštni žigi, dotiski na celinah, maksimum karte itd.) morate vse podatke in po en kos od vsakega »izdelka« posredovati poverjeniku FZS za to področje Vekoslavu Krauhlcu, sicer komisija, ki bo zbirala podatke o vaših aktivnostih, tega ne bo mogla upoštevati (3. člen *Pravilnika o ocenjevanju aktivnosti društev*). O pošiljanju omenjenega gradiva poverjeniku boste pravočasno dobili potrebne podatke. *Pravilnik o ocenjevanju aktivnosti društev* in obrazec za prikaz točk po posameznih kriterijih ocenjevanja, ki vam lahko služi kot pomoč pri sestavljanju poročila o aktivnosti vašega društva ali kluba, najdete na spletni strani FZS.

In potem so tu vaši člani, ki so bili v preteklih letih ali celo desetletjih aktivni, da je društvo dobro delovalo in se razvijalo. Pridobivali so nove člane, nekateri so skrbeli za filatelistični naraščaj, raziskovali in odkrivali so različne podrobnosti o naših znamkah in poštni zgodovini in o tem v člankih obveščali tudi ostale.

Nekateri so pokazali, kaj nam filatelija lahko omogoča in sestavljali različne vrste filatelističnih zgodb, jih razstavljali in z njimi tudi uspešno tekmovali. Filatelistična zveza take posameznike z veseljem nagradi, seveda pa moramo o njih kaj več vedeti. To nam boste posredovali skupaj z dokazili o njihovem delovanju, ki naj bodo

kar se da konkretna. Kakšno priznanje FZS lahko dobi posameznik, upošteva njegovo preteklo delo v društvu, Zvezi oziroma filateliji nasploh, je zapisano v Pravilniku o priznanjih FZS, ki ga boste ravno tako našli na spletni strani FZS. Dobro ga proučite, da boste lahko za vašega člana predlagali ustrezno priznanje.

IO FZS je na seji 19. novembra 2019 imenoval komisijo, ki bo zbrala in ovrednotila poročila o aktivnosti društev v letih 2018 in 2019 ter predloge za priznanja FZS. Dokumentacijo za ocenjevanje aktivnosti društev bo zbiral Igor Pirc (ipirc711@gmail.com), predloge z utemeljitvijo za priznanja FZS pa Bojan Bračič (bojan.bracic@triera.net). Ostali člani komisije so še: Peter Močnik, Črt Petrovič in Alojz Tomc.

bojan.bracic@triera.net

Tole voščilnico mi je poslal decembra 1996 Igor Pirc s pripisom:

»Gorenjski zbiralec iz 19. stoletja.
Pod pazduho ima zbirko poštnih celin«.

Bojan Bračič

Matjaž Metaj

Razstava EUROFILA v Škofji Loki

V Škofji Loki je od petka, 20. septembra 2019, do nedelje, 22. septembra 2019, potekala bienalna tekmovalna filatelistična razstava štirih evropskih filatelističnih klubov EUROFILA.

Na ogledu razstavnih zbirk je bila tudi priložnost, da smo poklepetali in si izmenjali vtise.

Na odprtju so nekaj besed obiskovalcem namenili: župan občine Škofja Loka Tine Radinja, podpredsednik FZS Igor Pirc, predsednik FD Lovro Košir Srečko Beričič in predsednik združenja Eurofila Frans Wouters. Razstavljalo je 38 filatelistov, ki so razstavili 46 eksponatov. Veseli nas, da je bila razstava tako na odprtju, kot tudi v ostalih dneh, dobro obiskana. Velik je bil tudi interes mladine, kar kaže na dobro delo v krožku na OŠ Škofja Loka – Mesto.

Najboljši eksponat je predstavil predstavnik Vaasa Filatelisten Harry Swanlung z naslovom *Agencies in Arabia during the Reign of King George VI* (86 točk). V kategoriji Poštna zgodovina je bil najboljši Jose Garcia Vilar z eksponatom *Ontwaardinesstemples Belgische post tot 1954* (81 točk). V tematski filateliji je bil najboljši Bertil Eriksson z zbirko *Our Squirrels* (85 točk) in pri mladincih Krožek FD Lovro Košir Škofja Loka z zbirko *Slovenija – dežela turizma* (80 točk).

Podpredsednik FZS Igor Pirc je podelil priznanja razstavljavcem.

Mladi krožkarji pri ogledu razstave

Med domačimi razstavljavci so najboljše rezultate dosegli: Primož Čebulj (*Pisave*) 83 točk, Bojan Šesek (*Post ambulance na slovenskih železniških progah do 1918*) in Aleksander Elsner (*Verigarji, prve slovenske znamke*), oba po 80 točk.

Za trofejo Eurofila se štejeta po dva najboljša eksponata v članski in mladinski kategoriji. Pri članih je bilo zelo tesno. Zmagali so Vaasa Filatelisten (171 točk), sledijo pa SFU Stockholm (166 točk),

ORVAL Maasmechelen (164 točk) in FD Lovro Košir Škofja Loka (163 točk). Pri mladincih je premočno zmagalo domače društvo s 156 točkami. Sledijo pa ORVAL Maasmechelen (136 točk) in SFU Stockholm (134 točk).

Sodniški zbor v sestavi Igor Pirc, Veni Ferant in Veselko Guštin je strokovno in ažurno opravil svoje delo.

Razstava je bila tudi priložnost za počastitev 70-letnice delovanja FD Lovro Košir Škofja Loka, ki je bilo ustanovljeno 30. oktobra 1949. Zato sta bila pripravljena dva priložnostna poštna žiga in dotiskana dopisnica.

Na odprtju razstave pa je delovalo izpostavljeno okence Pošte Slovenije.

Ob 70-letnici delovanja društva je bil izdan Zbornik, ki je bil hkrati pregled dela v zadnjih letih in tudi katalog razstave Eurofila 2019. Oblikovanje ovitka in priložnostnega žiga ob 70-letnici je opravil Edi Sever. Tisk in priprave za tisk pa so delo Primoža Derlinka (GES Derlink d. o. o.).

Jose Garcia (Maasmechelen), Frans Wouters, predsednik Eurofile, Srečko Beričič, predsednik društva, župan Škofje Loke Tine Radinja in Igor Pirc.

V soboto je bilo tudi srečanje klubov združenja Eurofila. Ker je po smrti gospoda Rudolfa Clausa, iniciatorja in predsednika združenja, delo zastalo in je bilo še nekaj odstopov klubov, so razstave sedaj bienalne. Na začetku sestanka smo ugotovili, da je v združenju še 6 klubov iz Finske, Švedske, Belgije (dva kluba), Nizozemske in Slovenije. Odločeno je bilo, da z delom nadaljujemo. Za organizatorja prihodnje razstave je bil določen klub Vaasa Filatelisten s Finske. Razstava bo predvidoma v maju 2021 v mestecu Vaasa.

Delovno srečanje klubov združenja EUROFILA

matjaz.metaj@guest.arnes.si
Foto: Srečko Beričič in Matjaž Metaj

Veni Ferant

Razstava FIMERA 2019 v Trbovljah

Prizadevni organizatorji filatelističnih razstav v Trbovljah so tudi letos pripravili novo razstavo. Tokrat niso pripravili posebej mladinske in posebej članske, ampak samo enotno razstavo FIMERA 2019.

Že v uvodniku *Kataloga razstave* je predsednik organizacijskega odbora razstave Robert Jordan navedel razloge, zakaj tokrat razstava FIMERA brez FIRAMLE, kot smo jih bili vajeni že dobri dve desetletji. Eden izmed njih je, da je organizacijski odbor v skoraj enaki postavi, kot leta 1997 in da pogrešajo mlajših moči. Tudi trenutna situacija ni naklonjena društvom, ki se z amaterskim kadrom lotevajo profesionalnih aktivnosti.

Razstava v Trbovljah ostaja vse od začetka zvesta svoji ideji. Ta pa je, da so vrata odprta vsem razstavljavcem, ki bi radi prvič pokazali svoj eksponat* na ocenjevalni razstavi, kjer bi lahko dobili napotke, kako s tem eksponatom nadaljevati, ga nadgrajevati iz izboljšati, da bo zasijal tudi na svetovnih razstavah. Škoda je, da takšne priložnosti, ki se nam ponuja vsaki dve leti, filatelisti ne znamo dovolj dobro izkoristiti.

Brez ekipe zvestih sodelavcev se takih razstav seveda ne da izpeljati.

Med odprtjem razstave

S strani FZS sem bil določen za svetovalca na tej razstavi. Moram priznati, da nisem imel težkega dela, saj imajo tamkajšnji organizatorji dovolj izkušenj za pripravo takih razstav. Je pa res, da v revirje rad prihajam, saj sem nekaj metrov stran od razstavišča preživel marsikako lepo urico pri babici, dedku in sorodnikih, pa tudi sicer sem že

** Morda se vam beseda **eksponat** ne zdi najlepša in bi jo radi zamenjali s slovenskim izrazom **zbirka**. Ostajamo pri eksponatu, saj le-ta pomeni tekmovalno zbirko, naša zbirka doma pa je seveda mnogo obsežnejša, zato v eksponatu prikažemo samo tisto najbolj kvalitetno gradivo.*

nekaj let aktivno vpet v organizacijo teh razstav.

Robert Jordan, brez katerega ne bi bilo takšnih razstav v Trbovljah.

Organizatorji so za obiskovalce pripravili tudi različne društvene izdaje. Poleg treh osebnih znamk je bil vsak dan posebej na voljo tudi priložnostni poštni žig. Zadnji je v soboto pozdravljal prihajajočo novo razstavo FIRAMLA, ki bo od 16. do 19. aprila 2020 prav tako v Trbovljah, kamor že sedaj vabimo vse mladinske krožke in posameznike, ki bi želeli razstavljati na tej razstavi.

Po odprtju razstave so si obiskovalci z zanimanjem ogledovali razstavljene eksponate.

Sodniška ekipa FZS v sestavi Bojan Bračič (predsednik) ter člana Boštjan Petauer in Veni Ferant je ocenila 16 razstavnih eksponatov v sedmih razstavnih razredih. Enega eksponata pa ni mogla oceniti, saj ga ni bilo moč uvrstiti v nobenega od razstavnih razredov, zato je kljub kvaliteti ostal žal netočkovan. Morda bi svetoval razstavljalcem, ki se prvič podajajo na to pot, naj najprej preberejo pravilnike o tekmovalnih razredih, potem pa se obrnejo še na kakega razstavljalca z več izkušnjami, ki mu bo gotovo dal kak koristen nasvet.

Robert Jordan in Bojan Bračič sta čestitala Alojzu Tomcu za zlato medaljo in najboljši eksponat na razstavi FIMERA 2019.

Na zaključni slovesnosti je organizator podelil vsem razstavljalcem zaslužena priznanja. Več o razstavi in rezultatih pa najdete na spletni strani Filatelistične zveze Slovenije pod rubriko razstave (2019).

Besedilo in slike: veni.ferant@gmail.com

Peter Suhadolc

Razstava ATLANTIC ALPE ADRIA v Viana do Castelo (Portugalska)

Naš častni član g. Pedro Vaz Pereira, predsednik portugalske filatelistične zveze, je že večkrat obiskal razstave Alpe Jadran, nazadnje letos marca v Kamniku razstavo SLOVENIJA 2019. Pred nekaj leti se mu je porodila zamisel, da bi povabil na portugalsko razstavo vse članice filatelistične delovne skupine Alpe Jadran.

Letos se mu je ta ideja tudi uresničila. V prijetnem mestecu na severu Portugalske, kakih 70 kilometrov severno od Porta, je Portugalska filatelistična zveza organizirala prvo razstavo v počastitev 500-letnice portugalske pošte. Na to razstavo, predhodnico velikega praznovanja naslednje leto, ko bo v Evori tudi večja razstava Lubrapex, so bile povabljene vse države, ki sodelujejo na razstavah Alpe Jadran. Žal se je zaradi premestitve termina v zadnjem trenutku in sočasnih nacionalnih razstav niso mogle udeležiti Nemčija in Švica ter je odpadel že načrtovani obisk skupine obiskovalcev iz Avstrije.

Portugalci so celotno razstavo zelo dobro pripravili. Odvijala se je v novi športni dvorani ob reki Limi, zgrajeni s pomočjo Evropske unije. Dvorana se nahaja pod

Pogled na razstavne vitrine v novi športni dvorani

rečno gladino in ima na treh straneh steklena okna, ki so dajala optimalno naravno razsvetljavo brez direktnega sevanja sončnih žarkov na razstavne vitrine.

Razstave sva se udeležila Igor Pirc kot sodnik in podpisani kot komisar. Tja sem prinesel kar šest naših eksponatov, ki sem jih sam montiral in na koncu tudi demontiral, kar je omogočilo hitro 'predajo' in 'vrnitev' eksponatov s kontrolo nad njihovo vsebino.

Naše zbirke so dosegle zelo dobre rezultate. V povprečju smo dosegli dobrih 85 točk, kar odgovarja zlati medalji na razstavi prvega ranga. Čestitke vsem razstavljavcem!

Osrednji trg mesta Viana do Castelo

Razstavljeni eksponati slovenskih razstavljalcev in njihovi rezultati:

Ines Ropoša	Paul Finkenrath (1897-1910)	RA	92
Marjan Malič	Austrian Post - Görz	PZ	78
Aleksander Rožman	Slovenia Chainbreakers 1919-1921	TR	90
Boštjan Petauer	Slovenia: a Country with Rich Past and Amazing Beauties	MA	80
Veselko Guštin	Slovenia: Primorska region (1813-1918)	PZ	86
Alojz Tomc	German Paddle Steamer COBRA (1889-1922)	RA	91

Sodnik na razstavi Igor Pirc z ženo, slovenski komisar Peter Suhadolc z ženo, vmes pa še predsednik FEPA José Ramón Moreno.

Hotel smo sicer imeli na drugi strani starega mestnega jedra, vendar se je dalo sprehoditi do dvorane v slabe četrte ure. Vsa kosila so bila v bližnji restavraciji, za večerje pa so nas pogostili v lepih lokalih v okolici mesta. Portugalci imajo enostavno, vendar odlično hrano in se ob jedači zelo radi družijo.

Organizatorji so razstavo priredili ne le s pomočjo njihove Pošte, ampak tudi s sodelovanjem mestne občine, ki je razstavno dvorano dala na razpolago zastonj, zaradi česar je bil organizator prisiljen pristati na premaknjen termin razstave. Občina nas je prvi večer tudi gostila v stavbi starega hostela za popotnike in romarje, ki so potovali v Santiago de Compostela.

V soboto je bil na sporedu tudi krajši izlet do starega svetilnika na Atlantski obali ter ogled predrimskega gradišča Citanes na vrhu griča, ki se dviga nad Viana do Castelo in na katerem je zraven tudi izjemno lepa posada (*pousada* – veriga nacionalnih hotelov višjega nivoja) ter mogočna cerkev Santa Luzia. Z vrha njene kupole je izjemen razgled na mesto, pristanišče, reko Limo in Atlantik.

Vse lepo in prav, škoda le, da je bilo na razstavi zelo malo obiskovalcev, saj je mestece relativno odročno od velikih portugalskih centrov, pa tudi reklame zanjo v mestu ni bilo.

Komisarji na razstavi: Ivan Martinaš (Hrvaška), György Lövei (Madžarska), José M. M. S. Pereira, Gabriele Gastaldo (Italija), Alfred Kunz (Avstrija) in slovenski komisar Peter Suhadolc.

suhadolcpeter@gmail.com

Veni Ferant

Razstava HUNFILA v Budimpešti

Od 3. do 6. oktobra 2019 je v Budimpešti potekala vsakoletna mednarodna filatelistična razstava HUNFILA. Po nekajletnem premoru smo spet nastopili in predstavili slovenske zbirke na tej razstavi.

Razstava je bila postavljena v krasni palači *Stefania* iz 19. stoletja, do koder je bilo 5 minut peš iz hotela, kjer smo bili nastanjeni vsi komisariji, sodniki in ostali visoki gostje. Nekoč je bil v tej palači sedež poveljstva madžarskih oboroženih sil (Honved) in tudi danes ostaja v lasti vojske. V sklopu parka okoli palače je bil tudi kulturni center, kjer je potekala podelitev priznanj ter restavracijski kompleks, ki je bil na voljo tako udeležencem razstave kot tudi ostalim obiskovalcem. Res odlična lokacija za filatelistično razstavo.

V Budimpešto smo potovali z osebnim avtomobilom. Šofer je bil Bojan Bračič, ki je bil tokrat v vlogi predstavnika FEPA. Na takih razstavah, kjer ima komisar več zbirk (v mojem primeru za 368 razstavnih listov, ker je več kot 8 petvitirinskih zbirk), je seveda zelo dobrodošla pomoč vsakega para rok, zato smo se skupaj odpravili do prizorišča razstave in tam sami vstavili v vitrine prav vse slovenske

Nataša in Mirijana sta še enkrat natančno pregledali, ali so vse zbirke vstavljene tako, kot morajo biti.

ekspozate. Takšen način je na razstavah, kot je bila v Budimpešti, stalna praksa in ima kar nekaj prednosti, predvsem pa so zbirke nameščene tako, kot si sami želimo. Nekaj težav so povzročale enovitirske zbirke, saj so narejene na 16 listih, na tej razstavi pa so bile na voljo samo 12-listne. Za nekaj zbirk je Bojan hitro pogruntal, da jih v vitrino lahko spravi 15, pri ostalih pa smo zadnje 4 vrnil v naš arhiv. Žal ni šlo drugače.

Na odprtju se je zbralo veliko obiskovalcev

Odprtje razstave so pripravili naslednji dan ob 15. uri. Pihalni kvartet madžarske vojske je dodal pečat k svečanosti, v kateri so bili slavnostni govorniki, ki jih je napovedal István Glatz, vodja organi-

zatorjev te razstave. Moram priznati, da so organizatorji znali privabiti predstavnike države, ki so v promociji znamk spoznali nekaj več, kot le poštne lističe za plačilo poštne.

Med odprtjem filatelistične razstave so nas nagovorili madžarski vojaški minister, predsednik FIP Bernard Beston in predsednik madžarskih filatelistov.

V dvorani pred podelitvijo glavnih nagrad

V imenu FEPA je zbrane pozdravil Bojan Bračič, glavni tajnik FEPA.

Veni Ferant je prejel nagrado za najboljši eksponat v odprtem razredu

Rezultate naših zbirk pa lahko najdete na spletni strani FZS, kjer je tudi še kopica ostalih dogajanj, saj je bila ta jesen res delovna.

veni.ferant@gmail.com

Bojan Bračič

Ocenjevanje „po madžarsko“

Ocenjevanje filatelističnih eksponatov je vedno subjektivno, saj se ne meri z metrom in štoparico. Da so razlike med »pogledom« posameznih sodnikov na posamezne eksponate, je normalno, kadar te razlike niso prevelike.

Zaradi tega sodniki praviloma ocenjujejo v skupinah po trije, da je lažje izpeljati aplikacijo določil pravilnikov na konkretne primere bolj objektivno. Na razlike vpliva tudi trenutna konkurenca (*halo efekt*), saj

pride na vsaki razstavi pri ocenjevanju na koncu do primerjave med eksponati istega razstavnega razreda. Isti eksponat bo pri slabi konkurenci dobil kako točko več, med dobrimi eksponati pa kako točko

manj, takšna so dejstva. Vendar bi se pri normalnem ocenjevanju razpon naj gibal znotraj največ petih točk, če eksponat vmes ni bil spremenjen.

Na letošnji *Hunfilli* pa je bilo ocenjevanje vsaj nekaterih slovenskih eksponatov precej izven opisanih principov. Poštno zgodovinski eksponat o žigih ptujske pošte, ki je dobil na evropski filatelistični razstavi Finlandia 2017 v Tampereju 82 točk in na svetovni filatelistični razstavi Thailand 2018 v Bangkoku 83 točk, na letošnji Sloveniji 2019 v Kamniku pa 85 točk, so madžarski kolegi ocenili s samo 70 točkami. Analiza lista z ocenami je pokazala, da so eksponat ocenjevali kot tematski eksponat in podpisani sodnik je tematik. Da sicer zelo prijazen gospod, ki nekoliko obvlada tudi angleščino, ni opazil, da eksponat ne spada k njemu, je vprašanje zase, je pa s tem vsaj malo pojasnjeno, od kod taka razlika. Ali se je kaj podobnega primerilo tudi z drugimi eksponati ali pa je to edini lapsus, zaenkrat ne vemo.

Iz razgovora z nekaj sodniki se je pokazalo še dvoje:

Sodniki za nekatere razstavne razrede (mladinska filatelija, odprta filatelija, razglednice, mogoče še kaj) so bili njihovi nacionalni sodniki, ki pa razen madžarščine ne govorijo nobenega drugega jezika, zato je bil za razgovor potreben prevajalec; zaradi tega vseh planiranih razgovorov tudi nismo mogli izpeljati. Tako je bilo jasno, da sodnikom pri ocenjevanju tujih eksponatov marsikaj ni bilo jasno, ker v angleščini zapisanih komentarjev seveda niso razpoznali.

Sodniki pri tematiki so strogo kaznovali (minus pet točk) eksponate v eni vitrini (čebele, igralec), ki obdelujejo teme z dovolj gradiva, da bi se jih dalo prikazati

Bojan in István med izmenjavo mnenj

tudi v petih vitrinah. To je sicer njihova pravica, saj gre ne nazadnje za mednarodno razstavo, ki je bila tokrat v I. rangu, čeprav pri nas tega ne delamo tako strogo, če sploh.

Je pa bil pri enookenskih eksponatih še en problem. Čeprav v pravilniku razstave piše, da za eno okno sprejemajo eksponate na 12 ali 16 listih, je bilo dejstvo, da imajo vitrine, ki sprejmejo samo 12 listov A4, ali malo razširjenega A4 formata. Pričakovali smo, da bodo problem reševali z namestitvijo dveh eksponatov v tri vitrine, kot smo to uspešno delali nekaj časa pri nas, vendar so nam svetovali, da lahko zadnje štiri liste pustimo sodnikom in jih bodo ocenili v sodniški sobi. Kot da bi bila razstava samo zaradi sodnikov? Na srečo se je dalo nekaj slovenskih eksponatov v vitrine vstaviti tako (vstavljali in pospravljali smo sami), da smo v vrsto namesto štirih stlačili pet strani eksponata in jih tako razstavili 15 od 16. Pri vseh se to ni dalo, saj nekateri pišejo in postavljajo gradivo povsem do roba listov oziroma uporabljajo razširjeni A4 format.

Kakorkoli, razstava je za nami, ob navedenih ugotovitvah brez posebnih razočaranj, opisane ugotovitve pa so lahko napotek za razstavljalce, ki bodo v prihodnje razstavljali na Madžarskem.

bojan.bracic@triera.net

Bojan Bračić

Plovdiv Phila 2019

Plovdiv v Bolgariji je letos evropska prestolnica kulture in v sklopu različnih dogodkov ob tem so pripravili tudi mednarodno filatelistično razstavo, podobno kot je bilo pred sedmimi leti v Mariboru.

Razstava je bila nekaj manjša (okoli 500 vitrin) in z bistveno drugačnim konceptom. Organizatorji, bolgarska filatelistična zveza (Union of Bulgarian Philatelists), so si jo najprej zamislili kot razstavo članov filatelističnih akademij. Predstavljali so si, da so filatelistične akademije v posameznih državah nekaj poseben del nacionalnih filatelističnih zvez. Pa se je izkazalo, da v večini primerov ni tako. Filatelističnih akademij mnogi sploh nimajo, kjer so, pa so to povsem samostojne organizacije, ki z nacionalnimi filatelističnimi zvezami nimajo dosti skupnega. Tako je tudi z Evropsko filatelistično akademijo, ki s Federacijo evropskih filatelističnih zvez (FEPA) nima organizacijsko nič skupnega.

Ko so organizatorji ugotovili, da jim samo s sodelovanjem članov filatelističnih akademij ne bo uspelo pripraviti razstave, so povabilo razširili na vse nacionalne filatelistične organizacije, članice FEPA. Zaradi opisanih zapletov so nacionalne zveze dobile vabila za sodelovanje razmeroma pozno in tako se je odzvalo le 15 filatelističnih zvez: Albanija, Belgija, ki jo je zastopal Luksemburčan, Ciper, Grčija, Moldavija, Nemčija, Nizozemska (sodelovala je samo s filatelistično literaturo), Izrael, Poljska, Portugalska, Romunija, Rusija, Srbija, Turčija in mi. Poleg tega sta sodelovali filatelistični akademiji iz Italije in Turčije.

Razstava je bila posebna tudi po tem, da ni imela sodnikov, čeprav so bili razstavljeni tekmovalni eksponati in to v večini primerov taki, ki so na prejšnjih razstavah že dobili visoka priznanja; na svetovnih in/ali kontinentalnih razstavah zlate in velike zlate medalje. Izraelski razstavljaev, sodnik in ekspert Eliahu Weber je izjavil, da na razstavi s toliko kakovostnimi eksponati še ni bil, pa že kar nekaj časa potuje po svetu in po filatelističnih razstavah.

V glavnem je bila zastopana »klasika«, tradicionalna filatelija in poštna zgodovina. Bolgari so imeli samo tri eksponate, vendar je eden od teh obsegal 33 vitrin. Predstavil ga je Idor Gatti, po mami Bolgar, rojen v Varni, po očetu Italijan (oče iz Lombardije), ki je prišel v Bolgarijo leta 1927 kot vodja prve

*Spas Panchev, predsednik Unije Bolgarskih filatelistov, bolgarski car Simeon II. in Bojan Bračić z diplomo, ki jo je dobil od carja.
Foto: M. Hazinedaroglu.*

bolgarske tekstilne tovarne. Danes živi v Londonu. Zbirka, ki je bila prvič razstavljena, vsebuje praktično vso zgodovino bolgarske pošte in njihovih znamk z mnogimi unikatnimi kosi gradiva.

Sam sem v Plovdivu sodeloval kot predstavnik FEPA in hkrati kot slovenski komisar. Na posebno željo organizatorjev sem na razstavo odnesel zlati eksponat Petra Suhadolca *Osvajanje nekoristnega sveta*, FZS pa se je predstavila z *Zbornikom mednarodnega simpozija 100 let Verigarjev* in katalogom letošnje razstave Slovenija 2019.

Razstavo je s svojim obiskom počastil bolgarski car Simeon II., sicer navdušen filatelista in častni predsednik Unije bolgarskih filatelistov, prisotni pa so bili tudi nekateri člani ekspertne skupine pri FIP. Klub temu, da sodnikov ni bilo, sta bila izbrana najboljši domači in najboljši mednarodni eksponat, ki so ju izbrali vsi prisotni nacionalni komisarji in člani ekspertne skupine.

Za najboljšega bolgarskega razstavljalca je bil razglašen Idor Gatti, čeprav njegov

Idor Gatti, dobitnik Velike nacionalne nagrade (Grand Prix), Spas Panchev in Bojan Bračič z nagrado, ki jo je izročil dobitniku.

Foto: M. Bračič.

eksponat po prvotni zamisli naj ne bi sodeloval v konkurenci. Druga dva v konkurenci sta bila Spas Pančev in Orlin Todorov (oba že z zlatima medaljama za eksponata v 8 vitrinah).

V mednarodni konkurenci je bil prepričljivo najbolje ocenjen eksponat, za katerega sem glasoval tudi sam. Dobil je dvanajst glasov, ostali štirje, ki so še dobili glasove, le enega ali dva. Najbolje ocenjen je bil eksponat Italijana Vittoria Moranija v 8 vitrinah pod naslovom *Tuscany 1848-1866: Letter mail in, from and to Tuscany, route, rates and charges*.

Sočasno z razstavo je v isti hali sejmišča potekal tudi mednarodni zbirateljski sejem *Bulcollecta*, ki pa je bil tokrat v zelo skromnem obsegu. Od osmih stojnic je eno zasedala dražbena hiša Gartner, eno bolgarska filatelistična zveza in eno bolgarska pošta, pri štirih ali petih mizah, ki so bile razpostavljene ob robovih razstavišča, pa so ponujali kovance in stare razglednice. Vsak dan so predstavili novo znamko oziroma znamke.

Znamka pride v prodajo in uporabo tako, da jo nek pomembnejš, ali več njih, žigosa s priložnostnim žigom. Tak postopek imenujejo validacija znamke.

Validacija znamke

Nakup teh znamk je izgledal tako, kot pri nas obisk nekaterih zdravnikov ali laboratorija. Interesenti za nakup so najprej dobili zaporedne številke. Ko je bila znamka uradno dana v promet, so klicali te številke, s katerimi je njihov lastnik dobil možnost nakupa znamk. Je bilo kar »živahno« ob prerivanju za številke in en dan so se za to skoraj stopli, kot smo izvedeli kasneje – ta dan smo imeli gostje iz tujine organiziran ogled starega dela Plovdiva in nas takrat ni bilo na razstavišču. Do »hude krvi« je prišlo tretji dan razstave, ko je uradno izšla znamka v bloku z motivom vidre.

Blok z vidro

Vse ostale znamke se je dalo kupiti še naslednje dni, te z vidro pa žal ne. Nekaj se je govorilo o zelo nizki nakladi, do natančnejših podatkov o tej izdaji pa sem prišel šele, ko so mi bolgarski kolegi poslali njihovo revijo *Filatelistični pregled*.

Naklada bloka z vidro je samo 3600 kosov. Od tega je bilo 1800 natisnjenih na negumiranem papirju z UV-nitkami in s perforacijo ter oštevilčenimi od 0001 do 1800. Druga polovica je bila natisnjena na gumiranem papirju in oštevilčena od 1801 do 3600. Izdajo bo moč dobiti pri bolgarski

Rimsko gledališče v starem Plovdivu

filatelistično zvezi po 14,00 levov za komplet obeh variant. Denar bo šel za razvoj mladinskih in razstavnih dejavnosti zveze. Poleg tega je bilo izdanih 600 izvodov neperforiranih blokov s prečrtano nazivno vrednostjo, kot spominska izdaja (taka je uradna deklaracija); natisnjene so na papirju za etikete, karkoli že to pomeni, in oštevilčene.

Znamke, posvečene sejmu Bulcollecta

Lepo, da bolgarska pošta pomaga bolgarski filatelistični zvezi, nisem pa prepričan, da bo taka očitno špekulantska izdaja povečala zanimanje za filatelijo.

bojan.bracic@triera.net

Igor Pirc

Razstava MULTILATERALE v Luksemburgu, srečanje poštних uprav in filatelističnih zvez sedmih držav

V razstaviščni dvorani LuxExpo v Kirchbergu, novem delu glavnega mesta državnice Luksemburg, je med 8. in 10. novembrom potekala letošnja razstava regionalne skupine Multilaterale (Avstrija, Nemčija, Nizozemska, Švica, Luksemburg, Lihtenštajn in Slovenija). Slovenija je bila v to srednjeevropsko združenje sprejeta pred petimi leti v nemškem Haldenslebnu. Tokrat smo se razstave udeležili drugič.

Luksemburški pripravljavci pod vodstvom predsednika Zveze Josa Wolfa (ki je bil en mandat tudi predsednik FIP) so se zelo potrudili in vse je potekalo gladko in po načrtu. Mimogrede, tiste dni je neumorni g. Wolf slavil svoj devetdeseti rojstni dan (v vzpodbudo mlajšim kolegom in tudi nam)! Kot slovenski komisar sem pridobil in prijavil devet razstavnih zbirk in tri knjižne. Peter Suhadolc pa je sodeloval v sodniškem zboru.

Poleg boljše in tudi malo slabše osvetljenega razstavnega prostora se je na stojnicah predstavilo tudi več nacionalnih pošt dežel članic (Pošta Slovenije se letos

ni odločila za sodelovanje), nekaj trgovcev in dražbenih hiš in delovnih skupin; svojo stojnico pa smo imeli tudi kot regionalna skupina Multilaterale. Podpisani sem dežural v soboto in kar nekaj obiskovalcev je poseglo po marketinškem materialu sedmih Zvez.

Naše zbirke so se solidno odrezale, posebej izpostavljam razglednični eksponat *Paul Finkenrath* z 91 točkami, *Zbornik simpozija Verigarji*, ki je prejel 94 točk (največ točk, enako kot najboljši eksponat razstave) in pa *Katalog Verigarjev* z 90 točkami; vsi trije eksponati so prejeli tudi posebne nagrade.

Boštjan Petauer	Charity Overprints on Bosnia & Herzegovina definitive Stamps 1914-1917	83	LV
Branko Morenčič	From Trieste and Istria to the Alps 1943-1954	77	V
Matjaž Metaj	Sargebiet 1920 - 1935	50	B
Igor Pirc	Correspondenz-Karte / Listnica 1871-1875	85	G
Janez Cerkvenik	Textile Industry (from Textile Fibres to final Product)	73	LS
Srečko Beričič	Good Luck, Miners	69	S
Marjan Malič	Solkan's Stone Gigant	83	LV
Ines Ropoša	Paul Finkenrath (1897-1910)	91	LG
Alojz Tomc	The Italian Military Post Office No 59 During World War II.	79	V
FZS	Proceedings of the International Symposium Chainbreakers 100	94	LG
Brane Gorše	Chainbreakers - Stamps of Slovenia 1919-1921	90	LG
FZS	Katalog razstave SLOVENIJA 2019	77	V

Komisar z dvema pomočnicama, ki sta sodelovali pri vstavljanju slovenskih eksponatov v razstavne vitrine.

Luksemburžani so zelo solidno pripravili in izpeljali regionano razstavo iz serije Multilaterale. Iz nekoliko oddaljenega hotela so organizirali dnevne prevoze v eno in drugo smer. Prehrana je bila organizirana na sejmišču oziroma v hotelu.

Slovenska udeležba je bila po količini solidna, po kakovosti pa mešana – od zelo dobrih zbirk in medalj do povprečnih. Razstavljavci bodo morali v bodoče več pozornosti nameniti kakovostnim razstavnim listom in ustrezni plastični foliji. Poleg tega je za uspeh na mednarodnih prireditvah nujno imeti besedilo in opise v angleškem ali nemškem jeziku. Predvsem pa seveda upoštevati nasvete, kako zbirko po kakovosti v času izboljševati.

Markus Sprenger, Jvo Bader in Giovanni Bali-mann med ogledovanjem eksponata Igorja Pirca.

Sodniški zbor, ki je ocenjeval eksponate na razstavi. Drugi z leve je Peter Suhadolc, deveti z leve je slavljenec Jos Wolf, v sredi pa Andree Trommer.

Prvi dan, ko so sodniki že ocenjevali literaturo, so potekala ločena zasednja poštних uprav in filatelističnih zvez, s skupnim sestankom na koncu. Obravnavali smo poenotena pravila za pripravo razstav, plan razstav v bodoče (naslednjo razstavo Multilaterale bo pripravila Avstrija poleti 2021 v St. Pöltnu, leta 2023 pa je na vrsti Slovenija, za nami pa Lihtenštajn 2025), predvsem pa različne aktivnosti tako zvez kot tudi pošt za delo z mladimi in splošno promocijo filatelije. Ker so sestanki ML tudi v letih, ko ni razstav, je bil dogovorjen naslednji sestanek oktobra 2020 v Sindelfingnu. Veliko pozornosti je bilo namenjene delu z mladino in sploh pridobivanju članstva. V obravnavi je bila tudi postavitev spletne strani Multilaterale.

Luksemburg je slikovito, nekdanje dobro utrjeno mesto nad kanjonom reke Alzette.

ipirc711@gmail.com

Ines Ropoša

25-letnica delovanja Društva zbiralcev Ajdoščina - Nova Gorica

V nedeljo, 8. septembra 2019, smo se člani društva in gostje zbrali na srečanju v Domu krajanov v Žapužah, kjer so se nam pridružili še člani sosednjih filatelističnih društev iz Idrije in Nove Gorice, predstavniki Občine Ajdoščina in donatorjev ter prvi predsednik našega društva Kristjan Maver.

Naša tradicionalna skupna druženja zajemajo, poleg spomladanskega obiska sejma v Veroni, tudi jesenski piknik, ki ga zadnja leta organiziramo izmenično s FD Idrija. Letošnjega pa smo izkoristili še za praznovanje 25. obletnice delovanja našega društva. Pridružil se nam je tudi predsednik Filatelistične zveze Slovenije dr. Peter Suhadolc, ki je pohvalil naše aktivnosti in društvo ob tej priložnosti v imenu FZS obdaroval z *Zbornikom mednarodnega simpozija 100 let Verigarjev*. Veseli smo bili njegovega obiska in nove pridobitve za našo knjižnico.

Predsednik FZS dr. Peter Suhadolc ob predaji knjige. Foto Jože Ropoša.

Ob našem praznovanju smo pripravili tudi društveno razstavo in tako »krstili« naše nove razstavne mize, ki smo jih kupili s finančno pomočjo Občine Ajdoščina in drugih donatorjev, ki se jim za pomoč najlepše zahvaljujemo, zahvala pa gre

tudi našemu predsedniku Alešu Breclju za organizacijo in vloženi trud. Na ogled smo postavili naše društvene filatelistične izdaje in predstavili različne aktivnosti naših članov v zadnjem obdobju. Predstavili pa sta se nam tudi naši mladi filatelistki Hana Kobal in Lara Breclj, ki imata že lepi zbirki znamk – Hana zbira znamke z motivom muc, Lara pa metuljev.

Tudi mladi so si z zanimanjem ogledovali zbirke. Foto: Joško Čibej.

Nekateri člani s svojimi eksponati sodelujemo tudi na tekmovalnih filatelističnih razstavah, med drugim smo letos sodelovali tudi na razstavi Slovenija 2019 v Kamniku (Valter Colja, Marjan Perkman in Ines Ropoša). V našem društvu smo združeni filatelisti in numizmatiki. Da pa je na našem srečanju lahko vsakdo pogledal nekaj, kar mu je všeč, je svojo zbirko znamk in denarja postavil na ogled

še Aleš Brecelj. Ta zbirka obsega 246 razstavnih listov in na vsakem je predstavljena posamezna država z bankovcem, s kovanci in s serijo znamk. Skupno v njej lahko vidimo več kot 3000 poštnih znamk ter preko 2800 bankovcev in kovancev, s katerimi je Aleš predstavil 196 priznanih držav ter 50 bivših držav in kolonij. Kdor je želel, pa si je lahko ogledal še njegovo zbirko kemičnih svinčnikov, ki trenutno obsega okoli 12.000 različnih primerkov in vsakega obiskovalca je Aleš obdaroval tudi s priložnostnim kemičnim svinčnikom z napisom »25 let Društva zbiralcev«.

Na razstavi v Ajdovščini si je bilo moč ogledati obilico zanimivega gradiva. Foto: Jože Ropoša.

S srečanja v Žapuzah. Foto: Joško Čibej.

V okviru naše letošnje 25-letnice smo že pripravili dve večji razstavi, ki sta bili med obiskovalci zelo dobro sprejeti. V mesecu juniju smo v avli Dvorane prve slovenske vlade v Ajdovščini postavili spominsko razstavo, posvečeno življenju in delu našega pokojnega člana Miklavža Feigla. Joško Čibej je uredil njegovo zapuščino in pripravil razstavo, pri tem mu je pomagal Arnaldo Dilena, oba pa tudi že veliko let vestno skrbita za naše društvene prostore in mesečne boljše tržnice ter pomagata pri postavljanju razstav. Miklavž Feigel je bil nečak pilota Josipa Križaja in vsestranska osebnost. Že leta 1961 je s svojo inovativno fotografsko napravo fotografiral sončni mrk v

Ajdovščini. Leta 1970 je diplomiral iz geologije in ena izmed njegovih vseživljenjskih ljubezni so bili meteoriti, poleg njegovega interesa za lokalno zgodovino, filatelijo, numizmatiko, biologijo, glasbo in še mnogo drugega. V Ajdovščini nameravamo pripraviti še kakšno tematsko razstavo o njegovem delu.

Razstava v Ajdovščini. Foto: Jože Ropoša.

Od 29. junija do 30. avgusta 2019 pa smo v Goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici postavili filatelistično in kartofilsko razstavo o patru Stanislavu Škrabcu in Frančiškanskem samostanu Kostanjevica. Stanislav Škrabec, ki je bil največji slovenski jezikoslovec v drugi polovici 19. stoletja in je utemeljitelj

slovenskega pravorečja, je v tem samostanu živel in delal več kot 42 let. Leta 1994 je ob 150. obletnici njegovega rojstva Pošta Slovenije izdala tudi njegovo znamko, ki je izšla v seriji *Znamenite osebnosti*. Razstavo sva pripravila Jože in Ines Ropoša, vsebina pa je bila razdeljena na naslednje sklope: o zgodovini samostana do leta 1811, o prihodu frančiškanov na Kostanjevico leta 1811, o prihodu Bourbonov v Gorico leta 1836, o patru Stanislavu Škrabcu in njegovem bivanju v samostanu, o Kostanjevici na prehodu iz 19. v 20. stoletje, o samostanu med prvo svetovno vojno, pod italijansko oblastjo in v povojnem obdobju ter o rožnem vrtu na Kostanjevici. V njem hranijo večino od okrog 80 še ohranjenih vrst starih vrtnic burbonk, zato se ta zbirka uvršča med največje na svetu. Vsako leto v mesecu maju organizirajo *Festival vrtnic* in FD Nova Gorica je izdalo že več lepih filatelističnih izdaj na to temo. Pri pripravi te razstave sva naletela tudi na veliko zanimivosti, ki jih še nisva poznala, recimo na Kostanjeviško t.i. »romarsko znamko« v svetlo vijolični barvi, ki pa skoraj gotovo obstaja tudi v drugih barvah. Le te so pred prvo vojno, poleg drugega, uporabljali kot spominke z romarskih poti. Sicer pa je bilo na našem goriškem področju pred in med prvo svetovno vojno izdanih več »pepelk«, tudi ob cesarjevem obisku Gorice leta 1917.

Poleg različnega filatelističnega, slikovnega in dokumentarnega gradiva so obiskovalci lahko videli tudi več do sedaj še nepoznanih fotografij iz vojaškega albuma češkega vojaka, ki je leta 1916 obiskal poškodovani samostan. Vojak je fotografiral notranjost cerkve, grobnico in krono, ki je bila na sarkofagu Henrika V. ter zadnjega patra, ki je še ostal v samostanu. Ostali prebivalci so morali

samostan zaradi bližine frontne linije in obstreljevanja zapustiti. Zadnja skupina je odšla 22. novembra 1915, skupaj s p. Stanislavom Škrabcem, ki je leta 1918 umrl v Ljubljani, kjer je tudi pokopan. Njegova soba v samostanu je bila na vogalu stavbe nad današnjo Škrabčevo knjižnico in zato je bila močno poškodovana; na eni izmed prikazanih vojaških fotografij pa so vidne tudi knjige in papirji, ki jih je pustil v njej.

Razstava v Goriški knjižnici (Jože in Ines Ropoša, Arnaldo Dilena in Aleš Brecejl).

Foto: Joško Čibej.

To razstavo smo v precej manjšem obsegu, zaradi prostorske stiske, postavili že lanskega oktobra v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici; tam so lani ob 100. obletnici njegove smrti organizirali *Škrabčevo leto 2018*, ki je potekalo z različnimi kulturnimi dogodki celo leto. Zaključna prireditev je bila 6. oktobra 2018 v Kulturnem domu v Novi

Jože Ropoša je predstavil razstavo v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici.

Foto: Joško Čibej.

Gorici in ob tej priložnosti smo v društvu izdali razglednico in pripravili priložnostni poštni žig, Frančiškanski samostan Kostanjevica pa je izdal osebno znamko.

Kostanjeviška romarska znamka

V letošnjem letu smo pripravili tudi nekaj novih društvenih izdaj. Ob svetovnem dnevu voda, 22. marca 2019, smo izdali razglednico, priložnostni žig in osebno znamko ter pripravili maksimum karto; ob

izidu znamke Štanjel pa smo izdali razglednico in pripravili maksimum karto. Ob odprtju nove Glasbene šole v Ajdovščini smo skupaj z njimi pripravili ovojnico z dotiskom, priložnostnim žigom in osebno znamko, prav tako tudi ob 60-letnici Ljudske univerze v Ajdovščini. Sredi novembra pa smo priložnostno ovojnico z žigom in osebno znamko posvetili še svojemu društvu in praznovanju letošnje 25. obletnice, ki smo ga zaključili s posebnim dogodkom. 15. novembra smo z družabnim srečanjem (prišli so tudi prijatelji iz FD Idrija) predali namenu naše nove društvene prostore v Štrancarjevi ulici 8 v Ajdovščini. Da smo se lahko preselili, so morali naši člani prostor seveda prej temeljito obnoviti, kar so odlično opravili. Tukaj bomo svoje delovanje nadaljevali in tu bodo odslej potekala tudi naša redna tedenska petkova srečanja (ob 19h in poleti ob 20h).

ines.roposa@gmail.com

Prvo srečanje v novih društvenih prostorih 15. 11. 2019. Foto Jože Roposa.

Bojan Bračič

Razstava v Rogaški Slatini

Ob stoletnici prvih slovenskih poštnih znamk Verigarjev je manjšo razstavo v Mestni galeriji Rogaška Slatina pripravilo Društvo zbiralcev Rogaška Slatina.

Odprtje razstave v Rogaški Slatini

Razstavljavcem so podelili zahvale

Na razstavi sodelujejo: Nenad Rogina, Ivan Drašković, Bojan Bračič, Zdravko Podhraški in Aleksander Jurković. Poleg Verigarjev in njihovih »sodobnikov« iz sosednjih pokrajin razstavljavci predstavljajo še nekaj za tisti čas pomembnih osebnosti, kot je bil general Maister.

V programu ob odprtju so po uvodnem nagovoru predsednika DZRS razstavljavci predstavili svoje eksponate, pianistka Kaja Bicskey pa je z nekaj zimzelenimi melodijami popestrila dogodek. Razstava bo odprta do 4. januarja 2020.

Foto: Zdravko Podhraški.

bojan.bracic@triera.net

Društvo je pripravilo tudi priložnostno izdajo

Zbrane je nagovoril predsednik društva Vlado Kučan

Nani Poljanec pa je obiskovalcem na kratko razložil svoj prispevek na tej razstavi

Primož Čebulj

Matematika II.

V prvi številki Nove filatelije letnika 2018 je g. Veselko Guštin objavil članek Matematika, kjer se je ukvarjal predvsem s »problemom« seštevanja različnih vrednosti znamk na pismu. Članek me je spodbudil za tale kratek prispevek o slovenski »poštni matematiki«.

Z letom 2007 smo v Sloveniji uvedli evro. Pošti pa je v letu 2006 verjetno ostalo še veliko rednih znamk s tolarsko vrednostjo. Te znamke je bilo potrebno seveda porabiti še pred 1. 1. 2007, saj po uvedbi evra ne bi bile več veljavne. Očitno so te znamke poslali po poštnih enotah in naročili, naj jih čim prej porabijo. Poštni delavci so seveda upoštevali navodila in vestno lepili te znamke na poštno pošiljke. Prejemniki pa smo začeli dobivati pisma, kot jih vidite v članku.

Pisma so dokaz, da uporabljamo desetiški številčni sistem z osnovo 10. Zato znamo z 10 tudi najbolje računati. Poštni uslužbenci so vedno uporabili 10 znamk iste vrednosti in natisnili nalepko z razliko do potrebne poštnine. Vedno bi lahko uporabili več istih znamk ali znamke z drugo vrednostjo, vendar bi to zapletlo izračun. Verjetnost napake bi se močno povečala.

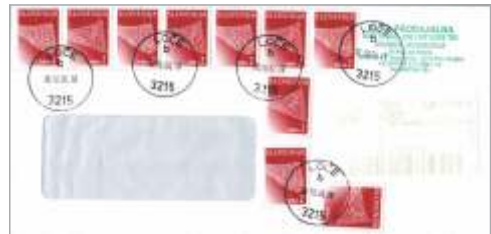

Žirovnica: $10 \times 5 \text{ SIT} + 171 \text{ SIT} = 221 \text{ SIT}$

Na vseh treh pismih je uporabljena enaka formula: $10 \times A + X = 221$. **A** je vrednost desetih znamk, **221 SIT** je cena za pismo do 20 g, **X** pa je vrednost je vrednost na strojni nalepki, ki jo je moral poštni uslužbenec izračunati. Na žalost so strojne nalepke natisnjene na termo papirju, ki ni obstojen na sončni svetlobi in pri višjih temperaturah, zato je napis na nalepkah že skoraj neviden.

Ljubljana: $10 \times 16 \text{ SIT} + 61 \text{ SIT} = 221 \text{ SIT}$

Loče: $10 \times 2 \text{ SIT} + 201 \text{ SIT} = 221 \text{ SIT}$

Opomba: Slovenski tolar, ki ga je sestavljalo 100 stotinov, je nekdanja uradna denarna enota v R Sloveniji in v EU. Njegova oznaka po standardu ISO 4217 je **SIT** (sprva je nekaj časa **SLT**). Izvor njegovega imena je v starem kovancu tolarju. Uveden je bil po izteku brionske deklaracije 8. oktobra 1991.

cebuli@hotmail.com

In memoriam

Johann Brunner,
ustanovitelj
in častni predsednik
DS Alpe Jadran filatelija

6. novembra 2019 je v 93. letu preminil Johann Brunner, eden ključnih ustanoviteljev regionalne povezave, imenovane *Delovna skupina Alpe Jadran filatelija*. V letih od 1993 do 1995 so se na njegovo pobudo v avstrijskem Gradcu predstavniki Avstrije (štiri dežele), Hrvaške, Italije (pet dežel), Madžarske (pet komitatov) in Slovenije dogovorili za sodelovanje na področju filatelije.

Pokojni je bil v avstrijski filatelistični zvezi 30 let zadolžen za južni del države (za Štajersko, Koroško in Vzhodno Tirolsko), med njegove posebne uspehe pa šteje prireditve Marke+Münze, ki je kot prva v Avstriji povezala tekmovalne razstave in trgovska srečanja in ki poteka od leta 1991 dalje vsako leto. Oba s soprogo sta bila tudi razstavljavca. Za zbirko *Poštne zgodovine I. republike* je v Sindelfingnu prejel bronasti poštni rog, največje priznanje njegovemu delu na področju filatelije pa je bil Graški Merkur.

Gospod Brunner je predsedoval Delovni skupnosti Alpe Jadran filatelija od leta 1995 do 1999, ko smo uvedli triletne mandate. Za njegove zasluge pri ustanovitvi DS AJF ter za pridobitev pokrajin Tičino (Švica) in Bavarska (Nemčija) k sodelovanju v Delovni skupnosti, pa smo mu članice podelile naziv častnega predsednika. Razstave od leta 1995, z izjemo leta 1997, potekajo vsako leto.

Od njega smo se poslovili v petek, 15. novembra 2019 na graškem pokopališču. Njegov prispevek k razvoju filatelije v regiji bo ostal v našem spominu.

Igor Pirc

Članek iz revije „KOLEKTOR“ 1931

Pred časom mi je kolega Veselko Guštin poslal sken strani iz revije „KOLEKTOR“, letnik VIII, št. 2, Stražišče 1931. Posredujemo vam prepis celotnega članka, ker menimo, da je za zbiralce Verigarjev še vedno zanimiv.

Filatel. razstava na Ljublj. velesejmu.

Ob priliki jesenskega ljubljanskega velesejma je ljublj. poštna direkcija priredila filat. razstavo, katera je žela splošno zanimanje ne le pri slovenskih, temveč tudi pri hrvaških filatelistih. Kako zelo se tam zanimajo za Slovenija-znamke, priča najbolje članek, ki so ga prinesle zagrebške „Novosti“ dne 29. septembra 1931, ki ga tu prinašamo v slovenskem prevodu:

„Znano je, da obstoja o prvi slovenski izdaji znamk že velika literatura tako pri nas, kakor tudi v inozemstvu. Proučevanju in sistematičnemu obdelovanju te, na svetu najbolj interesantne izdaje znamk se je posvetilo mnogo naših in inozemskih specialnih zbirateljev. In kadar smo mislili, da je vse najboljše in še preveč dobro obdelano, nam prihajajo vesti o zbirki ljubljanske poštne direkcije, katera je v stanju doprinesiti s svojimi uradnimi podatki o tisku, različnosti barv in papirja, nove momente pri obdelovanju te izdaje. Iz rednega poročila g. Mokanca razberemo n. pr., da je za tiskanje dunajske naklade uporabila tiskarna Reisser 22 vrst papirja. Ako obstojajo zapiski o uporabi tega papirja za razne tiskovne naklade in zadostni dokazni material, potem se bo lahko izvedla specializacija po vseh teh vrstah papirja. - Zbirka je važna tudi po svojih esejih in poskusnih odtiskih. Upamo, da bo lj. direkcija dovolila strokovnjakom pregledati to zbirko in dokazni material, pa si bomo tudi mi prizadevali, da čimpreje prinesemo podroben strokovnjaški opis te zbirke.

Zanimivo je, da je hotela ljubljanska direkcija svoječasno na franko-znamkah newyorške izdaje napraviti portoprovizorije; potem da ima zbirka 157 polprovizorične izdaje za Prekmurje. ...“

Odkar obstoja „Kolektor“, smo imeli dostikrat priliko videti, da se za Slovenija-znamke veliko več interesirajo zbiratelji izven Slovenije kot tu. Najbolje se opazi to, da se posveča strokovnjaškemu obdelovanju te izdaje tudi več zbirateljev izven Slovenije kot tu, akoravno bi imeli tukajšnji zbiratelji veliko več prilike za to. Površni zbiratelji mečejo le ven te znamke tujcem, brez kakršnegakoli proučevanja, ne da bi poskušali iste podrobno pregledati. Saj je pri vsaki vrednosti toliko vrst, da se z njimi lahko izpolni cel album. Med temi posebnostmi je pa tudi mnogo takšnih, katere so velike vrednosti, pa jih zamenjajo za neznatno ceno.

Kot smo izvedeli, namerava en domači specialni zbiratelj Slovenije objaviti svoja raziskovanja o raznih tiskovnih napakah. Teh je tudi zelo veliko, kot je raznih papirjev in raznih barv. Upamo, da nam bo uspelo to delo kmalu obelodaniti.

Del članka iz revije Kolektor 1931

Po vinjeto na pošto!

Letna vinjeta za osebna
vozila s kartico Diners
Club na 3 obroke –
od 1. 12. 2019 do
29. 2. 2020.

ki prodajajo vinjete, je objavljen na www.posta.si.

Na poštah*, razen pogodbenih, lahko kupite vinjete za leto 2020 za vse cestninske razrede. Imetniki kartice Diners Club lahko vinjete plačate v več obrokih. Najmanjša vrednost obroka od 1. decembra 2019 do 29. februarja 2020 je 30 EUR, po končani akciji, od 1. marca 2020 naprej, pa 40 EUR. Letno vinjeto za osebna vozila v vrednosti 110 EUR lahko tako do konca februarja plačate v treh obrokih. Nakup večjega števila vinjet je možen na največ 12 obrokov. Vsem voznikom želimo prijetno in varno vožnjo.

Info: na poštnem okencu in 080 14 00.

Pošta Slovenije

Zanesljivo z vami!